

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ І АДМІНІСТРУВАННЯ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи

бакалавра
(ступінь вищої освіти)
зі спеціальності 073 «Менеджмент»

на тему:

**Обґрунтування заходів щодо удосконалення управління
фінансовою стійкістю АТ «Кривбасзалізрудком»**

Виконав: студент IV курсу,

групи МН-20-1

_____/Сокурєнко В.С./
(підпис)

Керівник

_____/Ртищєв С.А./
(підпис)

Нормоконтролер

_____/Варава Л.М. /
(підпис)

Завідувач кафедри

_____/Варава Л.М. /
(підпис)

Кривий Ріг

2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки
та управління бізнесом

Кафедра менеджменту
і адміністрування

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

З А Т В Е Р Д Ж У Ю:
Завідувач кафедри МіА
проф., доктор екон. наук
Варава Л.М.

« __ » _____ 2024 р.

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу бакалавра
Сокурєнка Володимира Сергійовича
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Обґрунтування заходів щодо удосконалення управління фінансовою стійкістю АТ «Кривбасзалізрудком»»

керівник роботи Ртищєв Сергій Андрійович, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «29» березня 2024 року
№ 237 с

2. Строк подання студентом роботи 08.06.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: праці відомих зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів, офіційний сайт SMIDA і звітність підприємства АТ «Кривбасзалізрудком».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Теоретико-методичні засади оцінки фінансової стійкості підприємства; Економічна характеристика та обґрунтування заходів з поліпшення фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»; Вибір загальної стратегії розвитку та інших типів стратегій АТ «Кривбасзалізрудком».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): Ознаки фінансової стійкості підприємства; Узагальнюючі показники фінансової стійкості підприємства; Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності АТ «Кривбасзалізрудком»; Показники забезпеченості запасів джерелами їх фінансування; Аналіз типу фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»; Початковий та оптимізований баланс АТ «Кривбасзалізрудком»; Показники фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком» до та після оптимізації; Матриця SWOT АТ «Кривбасзалізрудком».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	доц. Ртищев С.А.	29.03.2024	10.05.2024
Розділ 2	доц. Ртищев С.А.	29.03.2024	24.05.2024
Розділ 3	доц. Ртищев С.А.	29.03.2024	06.06.2024
Нормоконтроль	Зав. каф. МіА проф.Варава Л.М.	29.03.2024	13.06.2024

7. Дата видачі завдання 29.03.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Співбесіда зі студентом за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	27.03.2024 - 29.03.2024	
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної роботи	30.03.2024 - 10.04.2024	
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної роботи	11.04.2024 - 25.04.2024	
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної роботи та подання його консультанту	26.04.2024 - 10.05.2024	
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної роботи та подання його консультанту	11.05.2024 - 24.05.2024	
6	Підготовка III розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівнику	25.05.2024 - 06.06.2024	
7	Підготовка вступної частини	07.06.2024	
8	Перевірка роботи керівником, перевірка роботи на плагіат та доопрацювання роботи	08.06.2024 - 12.06.2024	
9	Отримання відгуку керівника та рецензії	13.06.2024	
10	Попередній захист роботи	14.06.2024	
11	Захист роботи у ЕК	17.06.2024	

Студент

(підпис)

Сокурєнко В.С.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Ртищев С.А.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну роботу бакалавра студента спеціальності 073 Менеджмент Сокурєнко В.С. «Обґрунтування заходів щодо удосконалення управління фінансовою стійкістю АТ «Кривбасзалізрудком»». – КНУ, 2024 р.

Випускову роботу бакалавра виконано на 68 сторінках, містить 13 таблиць, 15 рисунків. При підготовці роботи використано 34 літературних джерела.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра: Аналіз й у удосконалення управління фінансовою стійкістю АТ «Кривбасзалізрудком».

Завдання дослідження: Дослідити сутність та основні поняття фінансової стійкості; Розглянути сучасні підходи та методики до оцінки фінансової стійкості підприємства; Зробити аналіз основних техніко-економічних показників АТ «Кривбасзалізрудком»; Проаналізувати рівень фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»; Зробити економічне обґрунтування заходів направлених на поліпшення фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»; Обґрунтувати і обрати загальну стратегію розвитку підприємства та функціональну стратегію.

Об'єкт дослідження: процес аналізу фінансової стійкості підприємства.

Предмет дослідження теоретичні, організаційно-методичні і прикладні аспекти фінансової стійкості підприємства.

Одержаний економічний ефект (ефективність): забезпечення приросту Коефіцієнта поточної ліквідності (+0,44); Коефіцієнта абсолютної ліквідності (+0,44); Коефіцієнта забезпечення власними коштами (+0,18); Коефіцієнта автономії (+0,08); Коефіцієнта забезпеченості запасами з власних джерел (+0,04); Коефіцієнта структури капіталу (+0,34). Також забезпечується зниження Коефіцієнта фінансової залежності (-0,27).

Ключові слова: фінансовий аналіз, фінансова стійкість, продукція, платоспроможність, капітал, стратегія, фінанси.

Зміст

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Сутність та основні поняття фінансової стійкості	8
1.2. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств	11
1.3. Обґрунтування методики оцінки фінансової стійкості підприємства	16
РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ З ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ»	22
2.1. Характеристика та аналіз основних техніко-економічних показників діяльності АТ «Кривбасзалізрудком»	22
2.2. Аналіз фінансової стабільності та рівня фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»	32
2.3. Економічне обґрунтування заходів з поліпшення фінансової стійкості підприємства	40
РОЗДІЛ 3. ВИБІР ЗАГАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТА ІНШИХ ТИПІВ СТРАТЕГІЙ АТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ»	49
3.1. Аналіз зовнішнього середовища підприємства та побудова SWOT-матриці	49
3.2. Установлення місії та цілей стратегічного розвитку підприємства	55
3.3. Обґрунтування загальної й функціональної стратегії розвитку АТ «Кривбасзалізрудком»	57
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

В сучасних умовах розвитку національної економіки, який є нестабільним, непередбачуваним, з соціально-політичною нестабільністю, вітчизняні підприємства стикаються з багатьма проблемами, такими як нестача фінансових ресурсів, зростання інфляції, невизначеність ринку, труднощі з отриманням кредитних ресурсів, жорстка конкуренція.

В даний час ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства полягає не тільки в максимізації прибутку в короткостроковій перспективі, а й у підвищенні ринкової вартості компанії та підтримці фінансової стійкості та збалансованості в довгостроковій перспективі, що є запорукою підвищення ефективності підприємства. Тому забезпечення фінансової стабільності бізнесу є одним із найактуальніших питань сьогодення.

Питання фінансової стабільності підприємства останнім часом стало центром сучасних наукових досліджень. Вагомий внесок зробили вітчизняні економісти у розробку теоретичних та методичних засад аналізу фінансової стійкості підприємства: В. Гросул, Н. Власова, Л., Ю. Цал-Цалко, С. Слецьких Л. Докієнко Лахтіонова, В. Рогожин, та ін.

У наукових публікаціях та дослідженнях вищезазначених авторів та інших вітчизняних й зарубіжних науковців висвітлюються суттєві та теоретичні аспекти фінансової стійкості (стабільності) підприємства. Однак залишаються без відповіді деякі питання щодо комплексного оцінювання фінансової стійкості компанії та факторів, що впливають на неї. Саме об'єктивні потреби підприємств у вирішенні цих проблем визначають актуальність тем дослідження.

Метою роботи є аналіз й удосконалення управління фінансовою стійкістю АТ «Кривбасзалізрудком».

Для досягнення визначеної мети існує необхідність вирішення таких завдань:

- Дослідити сутність та основні поняття фінансової стійкості;
- Розглянути сучасні підходи та методики до оцінки фінансової стійкості підприємства;
- Зробити аналіз основних техніко-економічних показників АТ «Кривбасзалізрудком»;
- Проаналізувати рівень фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»;
- Зробити економічне обґрунтування заходів направлених на поліпшення фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»;
- Обґрунтувати і обрати загальну стратегію розвитку підприємства та функціональну стратегію.

Як предмет дослідження виступають теоретичні, організаційно-методичні і прикладні аспекти фінансової стійкості підприємства.

Об'єктом дослідження є процес аналізу фінансової стійкості підприємства.

Дане дослідження проводиться із застосуванням загальнонаукових та специфічних методів: спостереження, економічної статистики, , узагальнення та класифікації.

Інформаційною базою для досліджень є законодавство, нормативні документи, закони, наукові праці вітчизняних та іноземних експертів, матеріали періодичних видань та звітні дані компаній..

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та основні поняття фінансової стійкості

В умовах глибоких кількісно-якісних, організаційно-управлінських змін в Україні однією з умов подальшого розвитку підприємств різної діяльності є підтримання їх фінансової стійкості.

Теоретичний підхід до визначення категорії «фінансова стійкість» знаходять місце в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: В. Гросул, Н. Власова, Л., Ю. Цал-Цалко, О. Тридід, С. Єлецьких Л. Докієнко, Л. Лігоненко, Л. Лахтіонова, В. Рогожин, та ін. Необхідно зауважити, що на сьогодні наукова економічна думка ще не має чіткого визначення поняття «фінансова стійкість», в свою чергу, дослідження в основному ґрунтувались на окремих його елементах..

Аналіз категорії «фінансова стійкість» показує, що існують різні підходи до його визначення, тобто поняття «Фінансова стійкість» розглядається саме як категорія фінансового здоров'я суб'єкта господарювання; платоспроможності бізнесу, здатності підприємства функціонувати та розвиватися в умовах, що змінюються, утримуючи свої активи та зобов'язання в балансі. ; стабільність прибутку над витратами ; характеристика вільного потоку коштів підприємства; головна складова загальної стабільності організації; результат ефективного управління капіталом підприємства, активами та грошовими потоками та фінансовою стійкістю підприємства.

Так, автори підручника «Фінансовий аналіз» [4, с. 103] під категорією «Фінансова стійкість» трактують, як стан активів (пасивів) підприємства, що гарантує його постійну платоспроможність, характеризує ступінь фінансової незалежності, прибутковості та довгострокової фінансової збалансованості підприємства, незважаючи на впливаючі внутрішні і зовнішні фактори.

На думку таких науковців, як Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. «Фінансова стійкість підприємства» - одна з найважливіших характеристик його фінансово-економічної діяльності. У ринковій економіці фінансова стабільність є головною умовою виживання та основою стабільності бізнесу [2].

На думку Гришової І.Ю. та Лебідь Л.Є., «Фінансова стійкість» розглядається, як стан економічної рівноваги підприємства, який має визначатися конкретними співвідношеннями капіталу й активів, встановленими в балансі підприємства, і характеризуватися сукупністю фінпоказників, що утворюють методологічний інструмент управління фінансовою стабільністю [10, с. 35].

Але трохи іншого підходу дотримується Глушко О.В. у визначенні фінансової стійкості бізнесу, де приймається вивчати здатність акумулювати фінресурси та використовувати їх для забезпечення напряму економічного зростання, що дає більш розширений погляд на цю категорію [7, с. 173]. Так, критерії стійкості визначають достатність фінресурсів задля відтворення виробництва та підвищення активності підприємства в майбутньому. Однак ми вважаємо, що участь фінансових ресурсів у господарській діяльності підприємств має свою ціну, і вона не принесе додаткового прибутку в певний період часу, і не принесе додаткового прибутку, а супроводжуватиме збільшення фінансових ризиків. час, тобто потребу у фінансовому захисті. Вважається, що фінансова складова корпоративної економічної стабільності має полягати в наявності фінансових ресурсів, що є основним потенціалом для забезпечення сталого функціонування реальної економіки, а також

ефективного використання фінансових ресурсів та оптимального управління капітальними потоками.

За зазначенням Кравченко М.С., «Фінансова стійкість підприємства» – характеристика фінансового стану підприємства, яка відображає його стійкість, платоспроможність та здатність генерувати прибуток. [17, с. 62].

Тищенко О.М. і Норік Л.О. до поняття «корпоративної фінансової стійкості» відносять атрибути бізнесу, що відображаються у взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів, та що впливають на досягнення фінансової рівноваги, а не лише основні характеристики бізнесу, які мають здатність залишатися на відповідному рівні протягом певного періоду часу, функціонувати та розвиватися. [33, с. 407].

«Фінансова стійкість» підприємства, за тлумаченням Давиденко Н.М., визначається як фактор наявності фінансових ресурсів, що є достатніми для здійснення зобов'язань та як здатність фінансувати свою господарську й виробничу діяльність, при цьому забезпечуючи баланс між позитивними та негативними грошовими потоками., а також як загальна оцінка платоспроможності, ліквідності й прибутковості. Надійність та інші показники також є передумовою досягнення довгострокового фінансового балансу. [11, с. 351].

У дослідженнях Лахтіонової Л.А. «Фінансова стійкість» суб'єкта господарської діяльності розкривається як ступінь використання фінансових ресурсів, коли ринки та країни зі змішаною економікою вільно маніпулюють коштами, можуть ефективно використовувати їх для забезпечення безперервності як операційно-фінансової, так і інвестиційної діяльності, що дозволяє забезпечити зростання й оновлення [22, с. 329].

На відміну від пояснення фінансової стійкості (стабільності), існує гостра необхідність стабілізації фінансового потенціалу фірми на основі ресурсної концепції та концепції витрат на трансформацію капіталу [21, с. 275]. Відповідно до цього методу фінансово стабільними можна вважати лише ті підприємства, які формують свої активи повністю за рахунок власних

фінансових ресурсів, що є суперечливим з точки зору науковців, які широко використовують механізм фінансового важеля.

По-перше, одна з них полягає в тому, що компанії втрачають потенціал для збільшення рентабельності власного капіталу за рахунок позикових коштів.

По-друге, дебіторська та кредиторська заборгованість не допускається, оскільки традиційно фінансова стійкість підприємства визначається своєчасним погашенням боргів. Такий підхід не є практичним в сучасних умовах економічного розвитку через відсутність власних джерел фінансування та потребу в додатковому капіталі, або приріст нематеріальних активів не може бути покритий оборотними коштами. Отже, фінансова стійкість не може характеризуватися лиш оє показниками поточної платоспроможності фірми, нестачі позикових ресурсів, і, звичайно, з огляду на здатність виконувати поточні зобов'язання та наявність балансуєчих елементів у структурі активів і капіталу, а також бізнесу.

Отже, «Фінансова стійкість» як економічна категорія характеризується своєю різноманітністю, оскільки поняття охоплює велику кількість факторів, що впливають на суб'єкти господарювання. На основі класичних поглядів та органічного поєднання із сучасними цінностями пропонується розглядати фінансову стійкість як головну складову загальної стабільності підприємства, що, в свою чергу, є об'єктом фінансового менеджменту та діагностує стан, формування. і розподіл фінансових ресурсів.

1.2. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств

Фінансова стійкість треба характеризувати станом фінансових ресурсів згідно вимог ринку, де їх розподіл й використання повинні забезпечувати зростання підприємств на основі прибутку та зростання капіталу, зберігаючи платоспроможність на прийнятному рівні ризику [27, с. 14].

В літературі існують різні погляди на трактування категорії «фінансова стійкість», деякі з яких ми розглянемо. Отже, на думку Заюкової М.С., «фінансова стійкість» є станом організації, за якого його власних коштів достатньо для погашення його зобов'язань у довгостроковій перспективі, і кошти, вкладені в операційну діяльність, відшкодовуються за рахунок надходження грошових коштів від господарської діяльності, а прибуток забезпечує джерело самофінансування та формування діяльності незалежно від зовнішньої участі [13, с. 93].

Науковець Марцін В. С. пропонує так тлумачити термін «Фінансова стійкість» як здатність підприємства підтримувати фінансову безпеку у ризиковому внутрішньому та зовнішньому середовищі з метою максимізації фінансових результатів та розширення відтворення. [27, с. 27].

Зауважимо також згідно пояснень таких дослідників, як Кремень В.М. та Щепетков С.Я., що під «фінансовою стійкістю» підприємства розуміється здатність суб'єкта діяти й здійснювати розвиток у мінливому середовищі (внутрішньому та зовнішньому), при цьому підтримуючи баланс активів та пасивів [19, с. 110].

За думкою науковця Москалець К.М., «Фінансова стійкість» — це комплексне поняття, на яке впливають різноманітні фінансово-економічні процеси, тому його слід визначати як стан, розміщення та ефективність фінансових ресурсів підприємства для забезпечення розвитку виробництва або іншої діяльності [24, с. 83].

Сучасна теорія і практика стверджують: об'єктивна оцінка фінансового стану й стійкості може дати можливість державним установам сформулювати оптимальну пропорцію виробничих фондів, збалансувати структуру капіталу, налагодити найбільш раціональне використання наявних ресурсів. Звідси багато вчених вказують на доцільність оцінки співвідношення між фінансовим станом фірми та її фінансовою стійкістю, наполягаючи на тому, що сьогодні фінансову стійкість треба тлумачити під поняттям, яке віддзеркалює рівень фінстану організації. [29, с. 137].

Основними завданнями при оцінці поняття «фінансова стійкість» підприємства є: аналіз структури джерела фінансування, аналіз основних факторів фінансової стійкості підприємства, оцінювання рівня залежності від короткострокових зобов'язань, а також аналіз джерела коштів та кредиторської заборгованості.

Стабільне зростання валюти балансу, достатня ліквідність, платоспроможність і надійність підприємства, значна частка власних коштів, стабільний дохід і якість активів, а також здатність компанії розширювати діяльність є ключовими показниками фінансової стабільності. (рис. 1.1).

Окремі науковці [3, с 108; 12, с. 125] запропонували розрахунки на основі абсолютних (узагальнених) і відносних (часткових) систем показників для оцінювання фінансової стійкості організацій. Показник, що характеризує рівень забезпечення оборотними активами, з яких утворено підприємство, і є абсолютним загальним показником його фінансової стійкості.

Рис. 1.1. Ознаки фінансової стійкості підприємства

З метою характеристики категорії джерел формування запасів підприємства використовуються показники, наведені на рис. 1.2.

<p>Характеризують джерела формування запасів підприємства</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наявність власних оборотних коштів для формування запасів; ▪ наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів; ▪ наявність власного оборотного капіталу, довгострокових та короткострокових кредитів та позик для формування запасів.
<p>Показують, наскільки підприємство забезпечене джерелами формування запасів</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ надлишок або нестача власних оборотних коштів для формування запасів; ▪ надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів; ▪ надлишок або нестача загальної суми основних джерел формування запасів

Рис. 1.2. Узагальнюючі показники фінансової стійкості підприємства

Кремень В.М. та Щепетков С.Я. також для оцінки фінансової стійкості бізнесу рекомендується використовувати абсолютні показники – так званий трикомпонентний показник, за яким можна визначити тип фінансової стійкості бізнесу. Така оцінка фінансової стійкості базується на порівнянні розміру джерел фінансування із величиною запасів і витрат [19, с. 112].

За результатами обчислення вищезгаданих показників окремі науковці [3, с.109; 12, с.128] пропонують віднести підприємство до певного типу фінансової стійкості:

- 1) З абсолютною фінансовою стійкістю;
- 2) З нормальною фінансовою стійкістю;
- 3) З передкризовим фінансовим станом;
- 4) З кризовим фінансовим станом.

Більшість вчених [2, с.330; 12; 3; 12, с.134] схильні розглядати відносні (часткові) показники, які є особливо важливими при оцінці фінансової стійкості фірми. Відповідний аналіз виконується шляхом обчислення коефіцієнтів і порівняння їх із стандартними значеннями та порівняння їх динамічних змін.

Окремі дослідники [9, с. 126] пропонують обчислювати інтегральний показник фінансової стійкості підприємства.

Базилінська О.Я. пропонує діагностувати запас фінансової стійкості, який характеризує рівень безпеки основної діяльності, що що може бути використаний у разі форс-мажорних обставин [3, с.112]. Автор відзначає, що «маржа фінансової стійкості характеризує пороги прибутковості, зони безпеки та показники операційно-фінансового левериджу.

Розширений перелік підходів оцінки фінансової стійкості підприємства подають Калишенко В.О. та Москалець К.М. [15] (рис. 1.3).

Назва підходу	Суттєве наповнення	Результат оцінки
1	2	3
Агрегатний підхід	аналіз абсолютних показників фінансової стійкості	значення типу фінансової стійкості
Бальний підхід	додавання коефіцієнтів ліквідності до складу показників у бальній оцінці фінансової стійкості	значення запасу фінансової стійкості
Маржинальний підхід	розрахунок порогу рентабельності за допомогою поділу затрат на постійні і змінні та використання показника маржинального доходу	значення запасу фінансової стійкості
Коефіцієнтний підхід	аналіз відносних показників фінансової стійкості та їх порівняння з нормативними значеннями	значення реального фінансового стану, слабких і сильних сторін діяльності підприємства
Факторний підхід	проведення факторного аналізу фінансової стійкості, який включає в себе побудову ланцюга показників та аналіз їх темпів зростання	значення рангу показників, який дозволить сформулювати висновок про фінансовий стан підприємства
Балансовий підхід	використання балансової моделі	оцінка фінансової стійкості виходячи зі ступеня покриття запасів та основних засобів джерелами фінансування
Матричний підхід	складання матричних балансів	розрахунок структури й значення часті активів балансу та достатності джерел їх фінансування
Інтегральний підхід	інтегральна оцінка ступеня фінансової стійкості з використанням узагальнюючого показника зміни фінансової стійкості	значення ступеня фінансової стійкості та викладення її динаміки

Рис. 1.3. Підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства [15]

Основними факторами, що призводять до погіршення фінансової незалежності бізнесу, є недотримання «Золотого правила фінансування» для бізнесу, зростання різних форм позикового капіталу бізнесу, збільшення кредиторської заборгованості, зростання вартості банківських кредитів, застави тощо [20, с. 114].

Макрофінансова стабільність є основним фактором створення сприятливого економічного середовища, за якого підприємства зможуть нарощувати виробництво та інтенсивно генерувати власні фінансові ресурси. [25, с. 14].

Узагальнюючи підхід до оцінки фінансової стійкості, можна виділити наступні напрямки його вивчення, які можна вважати фундаментальними: визначення рівня джерел запасів, що її формують; аналіз деяких показників (коефіцієнтів) динамічної фінансової стійкості, їх співвідношення з порівнянням нормативних значень, розрахунок комплексного показника, який складається з кількох найважливіших коефіцієнтів. Перші два способи є найбільш поширеними у вітчизняній практиці.

При виборі методу аналізу фінансової стійкості бізнесу необхідно враховувати завдання аналізу та специфіку бізнесу. Необхідно підібрати і розробити систему критеріїв і показників з урахуванням виду економічної діяльності організацій, а також галузевих для них особливостей.

1.3. Обґрунтування методики оцінки фінансової стійкості підприємства

Сьогодні головною проблемою ефективного функціонування українського бізнесу є відсутність якісного методу оцінки фінансової стійкості бізнесу, щоб можна було виявити слабкі сторони бізнесу та визначити шляхи покращення управління фінансовою діяльністю бізнесу. стабільність бізнесу.

Тому оцінка фінансової стійкості бізнесу є важливою частиною покращення фінансового здоров'я бізнесу.

У економічних умовах сучасності більшість компаній перебувають у дуже важкому фінансовому становищі. Однак на підприємницьку діяльність впливати негативно можуть не тільки фактори зовнішнього оточення, але й відсутність належної фінансової стабільності. Тому в умовах сучасної економічної та політичної кризи в нашій державі головним завданням будь-якого бізнесу є забезпечення фінансовою стабільністю. Для цього необхідно виявити та проаналізувати чинники, що значно впливають на фінансову стійкість бізнесу [17, с. 62; 18].

Як бачимо, підприємство є фінансово стабільним, що характеризується такими параметрами: висока платоспроможність (здатність виконувати зобов'язання); висока кредитоспроможність (здатність погашати кредити, сплачувати відсотки та вчасно погашатися); висока рентабельність (рентабельність, що дозволяє підприємству до нормального та стійкого зростання, вирішуючи відносини між акціонерами та менеджерами шляхом підтримки адекватних рівнів дивідендів та цін на акції для компанії); висока ліквідність балансу (можливість використовувати гроші, які відповідають і перевищують терміновість його конвертації у гроші) активи для покриття своїх зобов'язань) [32, с. 92].

Основним показником для оцінки фінансового здоров'я суб'єкта господарської діяльності є показник його фінансової стійкості, яку слід розглядати у комплексі, враховуючи всі аспекти фінансово-господарської діяльності суб'єкта.

Методи визначення фінансової стійкості фірми поділяються на три групи: коефіцієнти, підсумки, бали [1, с.23].

1. Коефіцієнтний метод оцінки фінансової стійкості полягає у розрахунку та аналізі кількох фінансових коефіцієнтів. Найпоширеніший метод визначити фінансову стійкість - використати фінансові коефіцієнти.

Основні такі показники, що використовуються як вітчизняними, так і зарубіжними вченими, наведені на рис. 1.4.

№ з/п	Назва коефіцієнта	Примітка (опис)	Методика розрахунку (за даними Форми № 1 «Баланс»)	Критичні значення
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт автономії	Характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх заборговань. Визначається як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу	$\frac{\text{р.д. 380}}{\text{р.д. 640}}$	>0,5
2	Коефіцієнт максимізації власного капіталу	Показник показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування по точній діяльності. Визначається як відношення власного капіталу до оборотних активів	$\frac{\text{р.д. 380}}{\text{р.д. 380}}$	>0,4
3	Коефіцієнт фінансової залученості	Цей показник, обернений до коефіцієнту автономії. Зростає при збільшенні оборотних збільшенні частини позичених коштів у фінансовому підприємстві	$\frac{\text{р.д. 640} + \text{р.д. 380}}{\text{р.д. 640}}$ або $1 + \text{р.д. 1}$	<1,0 <0,5
4	Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу	Показник характеризує фінансову стійкість підприємства. Він показує співвідн. грн. власного капіталу припадає на 1 грн. залученого капіталу	$\frac{\text{р.д. 380}}{\text{р.д. 480} + \text{р.д. 610}}$	>1,0
5	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	Показник зворотний попередньому. Він показує співвідн. грн. залученого капіталу припадає на 1 грн. власного капіталу	$\frac{\text{р.д. 480} + \text{р.д. 620}}{\text{р.д. 380}}$	<0,3
6	Коефіцієнти забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	Характеризує рівня забезпеченості ресурсами для проведення незалежної фінансової політики. Визначається як відношення власних оборотних коштів до всієї включеної оборотних коштів	$\frac{\text{р.д. 280} + \text{р.д. 620}}{\text{р.д. 380}}$	>0,1
7	Коефіцієнт співвідношення рентабельності активів і вартості майна	Показує співвідн. грн. рентабельності активів припадає на 1 грн. вартості майна. Цей коефіцієнт характеризує потенційну можливість активів підприємства	$\frac{\text{р.д. 080} + \text{р.д. 100}}{\text{р.д. 2800} + \text{р.д. 120} + \text{р.д. 270}}$ $\frac{\text{р.д. 180}}{\text{р.д. 380}}$	>0,3
8	Коефіцієнт довгострокової зобов'язань	Характеризує частку довгострокової зобов'язань у загальній сумі джерел формування	$\frac{\text{р.д. 480}}{\text{р.д. 480} + \text{р.д. 620}}$	<0,2
9	Коефіцієнт поточної зобов'язань	Характеризує частку загальної суми джерел формування	$\frac{\text{р.д. 620}}{\text{р.д. 480} + \text{р.д. 620}}$	>0,3
10	Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Характеризує рівня забезпеченості необоротних активів власними коштами	$\frac{\text{р.д. 080}}{\text{р.д. 380}}$	>0,3
11	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Показує, яка частина оборотних активів забезпечується за рахунок власних засобів	$\frac{\text{р.д. 380} + \text{р.д. 080}}{\text{р.д. 380}}$	>0,1

Рис. 1.4. Система показників оцінки фінансової стійкості підприємства

2. Агрегація — це коли показники наявності джерел формування запасів відповідають показники забезпечення запасів джерелами формування [25, с. 99] (рис.1.5):

1. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів
$+ \Phi_{\text{в}} = \text{Кв} - \text{З},$ (1)
2. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів
$+ \Phi_{\text{Г}} = \text{Кв.пз} - \text{З},$ (2)
3. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів
$+ \Phi_{\text{о}} = \text{К}_{\text{о}} - \text{З},$ (3)

Рис. 1.5 Показники агрегації фінансової стійкості

На основі вищезазначених показників визначають трикомпонентний тип фінансової стійкості підприємства: 1, якщо $\Phi > 0$; $S(\Phi) = 0$, якщо $\Phi < 0$.

Після розрахування показників організацію (підприємство) можна охарактеризувати одним із наступних типів фінансової стійкості:

1. Абсолютна фінансова стійкість: $S = (1,1,1)$:

$$\text{ЗВ} < \text{ВОК}, \quad (4)$$

де ЗВ – запаси та витрати; ВОК – розмір власних оборотних коштів підприємства.

2. Нормальна фінансова стійкість: $S = (0,1, 1)$ [25, с. 102].
3. Нестійкий фінансовий стан: $S = (0,0,1)$
4. Кризовий фінансовий стан: $(S = 0,0,0)$

Для зручності визначення типу фінансової стійкості наведено в табл. 1.1.

Типи фінансової стійкості [16]

Показник	Тип фінансової стійкості			
	абсолютна	нормальна	нестійкий стан	кризовий стан
$\Phi_B = K_B - Z$	$\Phi_B \geq 0$	$\Phi_B < 0$	$\Phi_B < 0$	$\Phi_B < 0$
$\Phi_T = K_{B.ПЗ} - Z$	$\Phi_T \geq 0$	$\Phi_T < 0$	$\Phi_T < 0$	$\Phi_T < 0$
$\Phi_O = K_O - Z$	$\Phi_O \geq 0$	$\Phi_O \geq 0$	$\Phi_O \geq 0$	$\Phi_O < 0$

3. Інтегральний підхід. Він дозволяє комплексно оцінити ступінь фінансової стійкості. Його можна застосувати на практиці, особливо під час кризи, коли старі бізнес-економічні зв'язки розриваються і зав'язуються нові стосунки з партнерами, зацікавленими в належній фінансовій стабільності. [17, с. 38].

Відмітним у цьому підході є те, що, на відміну від усіх перерахованих вище, кожна метрика враховується разом з іншими під час його реалізації. Також даний метод використовує укрупнені показники зміни фінансової стійкості [17, с. 39]:

$$\Phi_c = \frac{(1+2K_{д.п.}+3Z_{в.о.к.}+1:K_{з.с.}+K_{р.в.}+K_{п.а.})^1}{(1+2K_{д.п.}+3Z_{в.о.к.}+1:K_{з.с.}+K_{р.в.}+K_{п.а.})^0} - 1 \quad (5)$$

$K_{д.п.1}$, $K_{д.п.0}$ - коефіцієнт довгострокового залучення коштів у звітному та попередньому періодах;

$Z_{в.о.к.1}$, $Z_{в.о.к.0}$ – коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними оборотними коштами у звітному та попередньому періодах;

$K_{з.с.1}$, $K_{з.с.0}$ - коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів у звітному та попередньому періодах;

$K_{р.в.1}$, $K_{р.в.0}$ – коефіцієнт реальної вартості майна;

$K_{п.а.1}$, $K_{п.а.0}$ – коефіцієнт постійного активу.

Критерії оцінки цього показника такі:

- якщо $\Phi_c > 0$, то відбувається зростання рівня фінансової стійкості;
- якщо $\Phi_c < 0$, то відбувається зменшення рівня фінансової стійкості.

Цей показник є принциповою перевагою цього підходу, так як дозволяє оцінити рівень фінансової стійкості за допомогою інтегрованого показника і своєчасно знайти негативні тенденції з її зміни.

Таким чином, безліч методів визначення фінансової стійкості фірми демонструє багатогранність цієї концепції. Фінансова стабільність – це здатність підприємства забезпечувати пропорційне зростання, зберігаючи при цьому належний рівень платоспроможності та кредитоспроможності. У зв'язку з цим доцільно розглядати дослідження, засновані на комплексному поєднанні двох підходів: використання широких індикаторів зміни фінансової стабільності підприємства, які оцінюють загальну динаміку фінансового стану та зміни фінансової стійкості в часі; і чотирьох типів. (абсолютно нормальна фінансова стабільність, нестабільний, критичний фінансовий стан бізнесу). За допомогою такого підходу можна визначити, до якого типу бізнесу належать ті чи інші підприємства, і зробити прогнози щодо перспектив бізнесу при зміні фінансової стабільності.

РОЗДІЛ 2

ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБГРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ З ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ»

2.1. Характеристика та аналіз основних техніко-економічних показників діяльності АТ «Кривбасзалізрудком»

Акціонерне товариство «Криворізький залізрудний комбінат» (Акціонерне товариство «Кривбасзалізрудком») — в свою чергу, правонаступник ВО «Кривбасруда» — є найбільшим підприємством Кривбасу та України з видобування залізної руди підземним способом.

Історія становлення й загальна характеристика АТ «Кривбасзалізрудком» наведена в додатку В.

Комбінат веде багатогранну діяльність:

Добуток руди: Глибина виробіток сягає 1100-1300 метрів, а запаси на глибині 1500 метрів оцінюються в 266 мільйонів тонн з середнім вмістом заліза 58,67%. Цього вистачить на 30-40 років роботи.

Переробка руди: З руди, що добувається, виробляють високоякісну продукцію, яка відповідає міжнародним стандартам. Її використовують як сировину на заводах по всьому світу.

Інші напрямки: КЗРК також займається обробкою каменю, виготовленням гумових канатів, металоконструкцій, збірного залізобетону, гірничодобувних машин, ремонтом електрообладнання та розподілом електроенергії.

Банківські та поштові реквізити АТ «Кривбасзалізрудком» наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Банківські та поштові реквізити АТ «Кривбасзалізрудком» [34]

Повне найменування	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КРИВОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ"
Скорочене найменування	АТ "КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ"
Найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у національній валюті	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК"
МФО банку	300506
IBAN	UA363005060000026009001046075
Організаційно-правова форма емітента	Акціонерне товариство
Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ емітента	00191307
Місце знаходження емітента	Україна, Дніпропетровська обл., 50029 м. Кривий Ріг, вул. Сімбірцева, 1а
Міжміський код, телефон та факс емітента	(056) 448-01-00, (056) 444-23-00, (056)444-24-31

Як видно з табл. 2.1, Аналізована компанія має всі необхідні реквізити юридичної особи, тому звіт АТ «Кривбасзалізрудком» регулярно публікується в офіційних джерелах [10].

Перелік основної продукції, що реалізується АТ «Кривбасзалізрудком»:

а) Агломераційна залізна руда (від 56% до 60% вмісту заліза) згідно технічних умов ТОО 14-9-359-99;

б) Доменна руда (від 47% до 50% вмісту заліза) згідно ТУ № 14-9-359-99 ТОО.

Основні техніко-економічні показники підприємства АТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ» за 2018-2020 рр. надані в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності АТ «Кривбасзалізрудком»

Назва показника	2020	2021	2022	Абс. відх., тис. грн.		Відносне відх., %	
				2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	6607075	11158331	6290171	4 551 256	-4 868 160	68.9%	-43.6%
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	3324555	4282254	2891384	957 699	-1 390 870	28.8%	-32.5%
Валовий прибуток, тис. грн.	3282520	6876077	3398787	3 593 557	-3 477 290	109.5%	-50.6%
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток, тис. грн.	2102297	4929246	1370912	2 826 949	-3 558 334	134.5%	-72.2%
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	1699247	4023950	1117502	2 324 703	-2 906 448	136.8%	-72.2%
Вартість основних фондів, тис. грн.	4143237	4632438	4768919	489 201	136 481	11.8%	2.9%
Вартість оборотних активів, тис. грн.	8169677	8070189	9054592	-99 488	984 403	-1.2%	12.2%
Амортизаційні відрахування, тис. грн.	200628	249021	279810	48 393	30 789	24.1%	12.4%
Витрати на оплату праці, тис. грн.	1298103	1570677	1460900	272 574	-109 777	21.0%	-7.0%
Витрати на збут, тис. грн.	984783	1184419	1732482	199 636	548 063	20.3%	46.3%
Фондомісткість	0.63	0.42	0.76	-0.21	0.34	-33.8%	82.7%
Фондовіддача	1.59	2.41	1.32	0.82	-1.09	51.1%	-45.2%
Матеріальні затрати, тис. грн.	2014106	3170736	2699201	1 156 630	-471 535	57.4%	-14.9%
Поточні забезпечення, тис. грн.	209286	270544	288768	61 258	18 224	29.3%	6.7%
Інші поточні зобов'язання, тис. грн.	38655	60019	169117	21 364	109 098	55.3%	181.8%

На основі результатів аналізу зробимо наступні висновки:

Чистий дохід від реалізації продукції у 2021 році збільшився на 4 551 256 тис. грн (68,8%) і склав 11 158 331 тис. грн, в свою чергу, у 2022 році відбулося зменшення показника на 4 868 160 тис. грн (43,7%) до 6 290 171 тис. грн. (Рис.2.1). Зростання обумовлене збільшенням обсягів продажів, виходом на нові ринки та зростанням цін на продукцію. Спад викликаний різними факторами, такими як погіршення макроекономічної ситуації, посилення конкуренції, втрата ключових клієнтів.

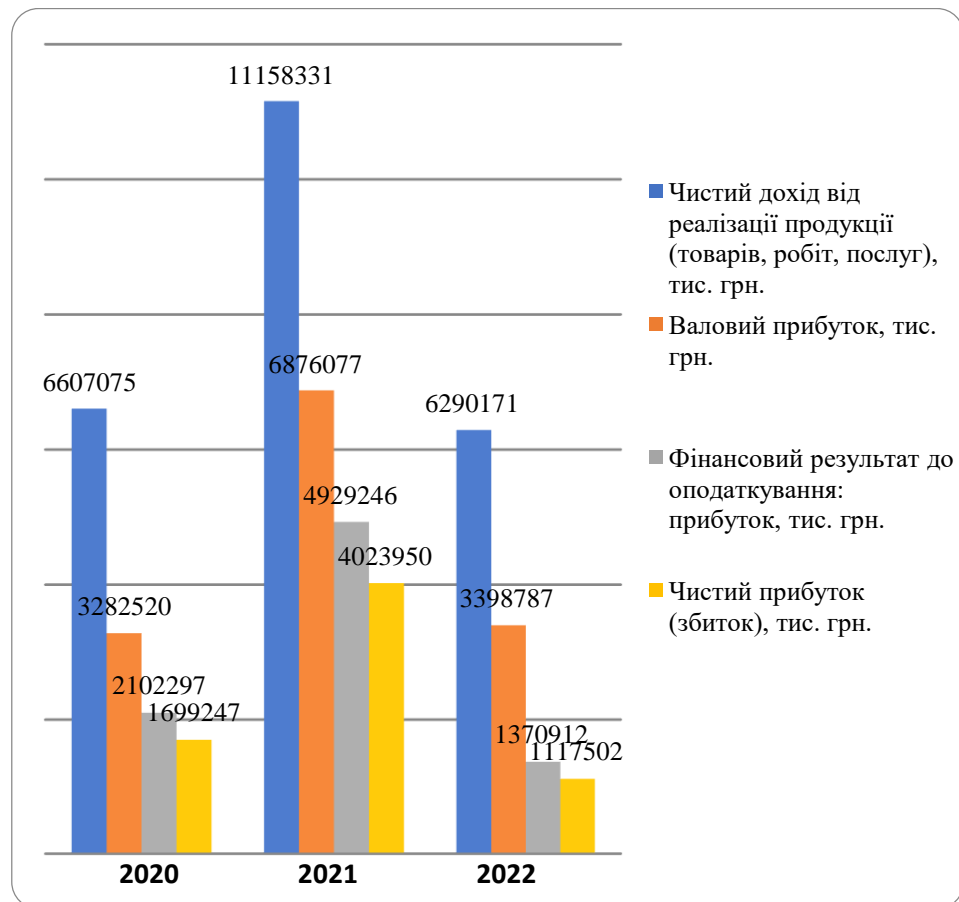

Рис.2.1. Динаміка основних фінансових показників АТ «Кривбасзалізрудком»

Валовий прибуток збільшився на 3 593 557 тис. грн (109,8%) з 3 282 520 тис. грн у 2021 році до 6 876 077 тис. грн, що обумовлене значним збільшенням чистого доходу при помірному зростанні собівартості. Однак, у 2022 році Валовий прибуток зменшився на 3 477 290 тис. грн (50,7%) і склав 3 398 787 тис. грн з причини значного скорочення чистого доходу при одночасному зниженні собівартості.

Фінансовий результат до оподаткування за аналізований період спочатку зріс на 2 826 949 тис. грн (134,5%) у порівнянні 2020 роком до 4 929 246 тис. грн, але у 2022 році зменшився на 3 558 334 тис. грн (72,2%) до 1 370 912 тис. грн. Спад є наслідком значного зменшення валового прибутку, через збільшення інших витрат, адміністративних та фінансових витрат.

Щодо показника Чистого прибутку, то спостерігалось у 2021 році його збільшення на 2 324 703 тис. грн (136,7%) з 1 699 247 тис. грн до 4 023 950 тис. грн, а в 2022 році значне скорочення до 1 117 502 тис. грн на 2 906 448 тис. грн (72,2%), що, в свою чергу, є наслідком значного зменшення фінансового результату до оподаткування, через збільшення податкових платежів та зменшення інших доходів.

Собівартість реалізованої продукції у 2021 році склала 4 282 254 тис. грн – відбулося збільшення на 957 699 тис. Грн (28,8%) у порівнянні з 2020 роком. У 2022 році значення склало 2 891 384 тис. грн - зменшення на 1 390 870 тис. грн (32,5%) (Рис. 2.2). Збільшення Собівартості у 2021 році пов'язане зі зростанням цін на сировину, матеріали та комплектуючі, зміною технології виробництва. Зниження у 2022 році є наслідком здешевлення сировини, матеріалів та комплектуючих, впровадження більш економних технологій виробництва.

Такий показник, як Витрати на оплату праці у 2021 році зросли на 272 574 тис. грн (21,0%) до 1 570 677 тис. грн, а у 2022 році - скоротились на 109 777 тис. грн (7,0%) до 1 460 900 тис. грн. Зростання здебільшого пов'язане зі збільшенням заробітної плати працівників, а зменшення є наслідком скорочення штату працівників.

Витрати на збут зросли за 2 роки - на 199 636 тис. грн (20,3%) до 1 184 419 тис. грн у 2021 році, та ще на 548 063 тис. грн (46,2%) 1 732 482 тис. грн у 2022 році. Це пов'язане зі збільшенням маркетингових і транспортні витрат, а також з розвитком каналів збуту продукції.

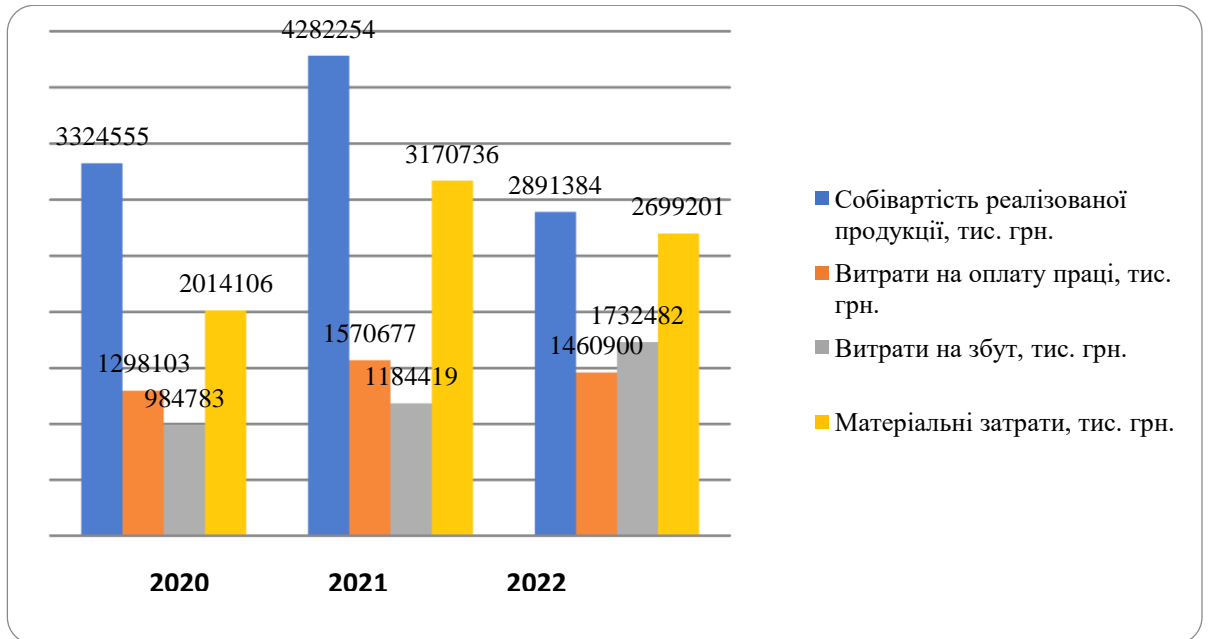

Рис.2.2. Динаміка основних показників витрат АТ «Кривбасзалізрудком»

Значення показника Матеріальні затрати у 2021 склало 3 170 736 тис. грн – відбулося збільшення на 1 156 630 тис. грн (або на 57,4%); у 2022 році Матеріальні затрати склали 2 699 201 тис. грн - відбулося зменшення на 471 535 тис. грн (або на 14,8%) у зв'язку із скороченням обсягів виробництва.

У зв'язку із придбанням нового обладнання, машин, транспортних засобів у 2021 та 2022 роках Вартість основних фондів на підприємстві зросла на 489 201 тис. грн (11,8%) та на 136 481 тис. грн (2,9%) і склала 4 768 919 тис. грн. (Рис.2.3). На зростання вартості основних фондів також вплинуло залучення інвестицій у модернізацію та оновлення основних засобів. В свою чергу, це вплинуло на зростання Амортизаційних відрахувань до 249 021 тис. грн (на 48 393 тис. грн) у 2021 році, та до 279 810 тис. грн (на 30 789 тис. грн у 2022 році).

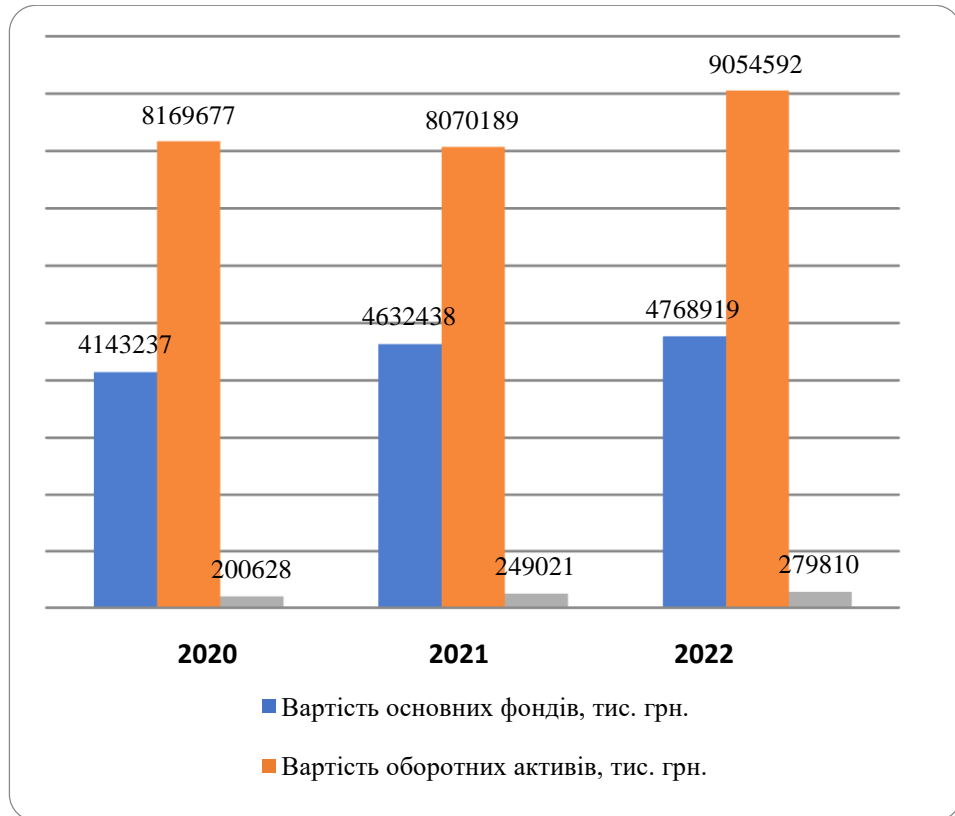

Рис.2.3. Динаміка показників основних фондів та оборотних активів
АТ «Кривбасзалізрудком»

Вартість оборотних активів зменшилась на 99 488) тис. грн (1,2%) у 2021 до 8 070 189 тис. грн з 8 169 677 тис. грн. Але у зв'язку із збільшенням запасів продукції, та грошових коштів, у 2022 році відбулося збільшення показника на 984 403 тис. грн (або на 12,2%) до 9 054 592 тис. грн

У зв'язку із зростанням чистого доходу при помірному зростанні основних фондів такий показник, як Фондомісткість спочатку зменшився на 0,21 у 2021 році, а у 2022 році зріс до 0,76 на 0,34. Навпаки, показник Фондовіддачі у 2021 році склав 2,41 (збільшився на 0,82), а у 2022 році зменшився на 1,09 у зв'язку із зменшенням чистого доходу при одночасному збільшенні основних фондів.

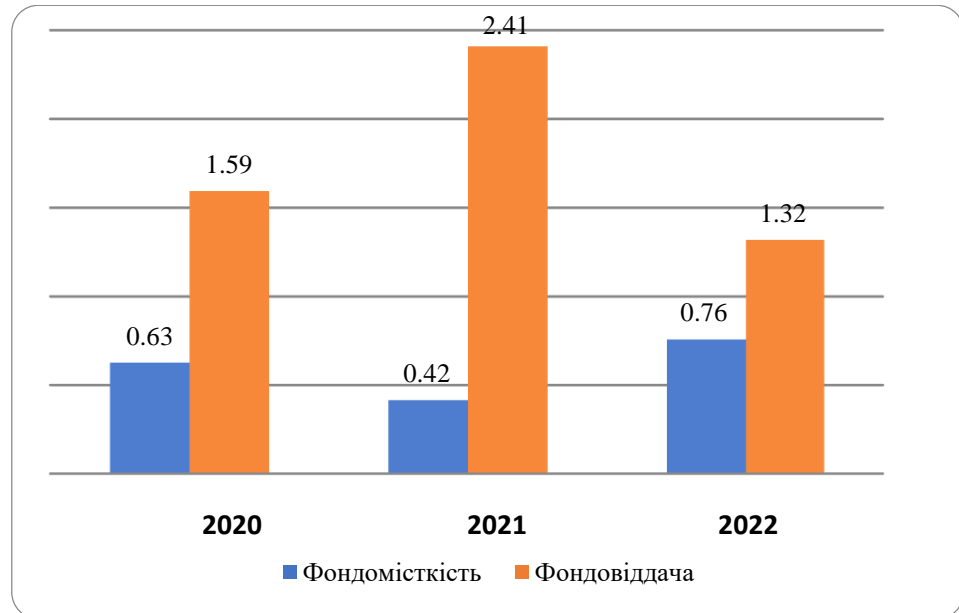

Рис.2.4. Динаміка основних показників ефективності використання основних фондів АТ «Кривбасзалізрудком»

Також, з 2020 по 2022 роки відбулося збільшення значень: Поточних забезпечень – до 18 224 тис. грн , та Інших поточних зобов'язань - 169 117 тис. грн. (Рис.2.5). Збільшення значень показників пов'язане зі зростанням зобов'язань перед постачальниками, кредиторами, збільшенням авансових платежів, а також зі зростанням зобов'язань перед податковими органами, соціальними фондами.

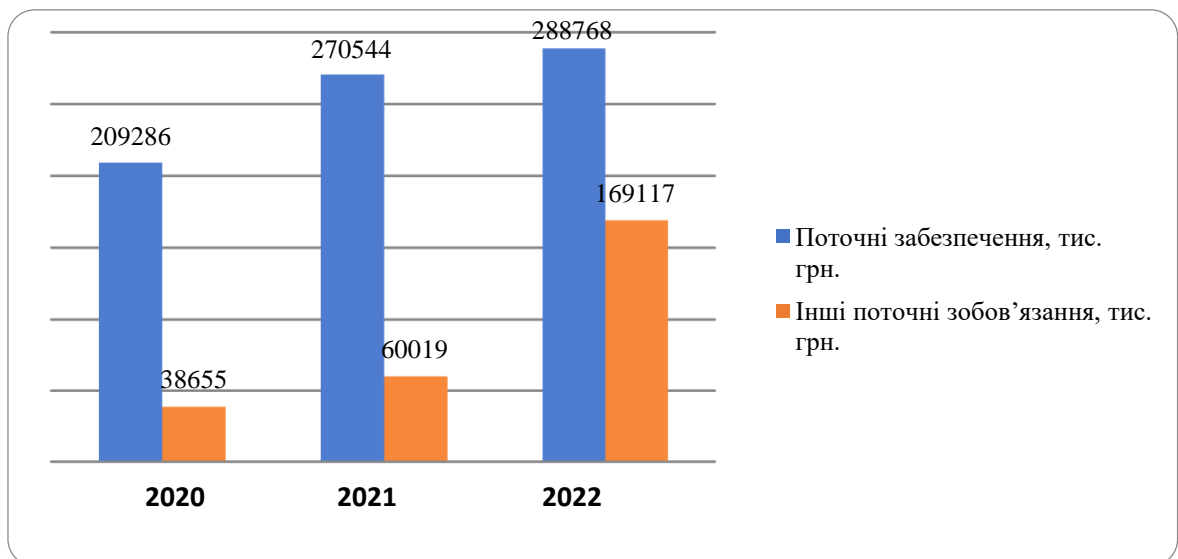

Рис.2.5. Динаміка показників поточних забезпечень та зобов'язань АТ «Кривбасзалізрудком»

Загалом, за 2021 рік підприємство продемонструвало значне зростання більшості ключових показників, таких як чистий дохід від реалізації, валовий прибуток, чистий прибуток, фондівіддача. У 2022 році спостерігається значне зниження більшості ключових показників, що пов'язане з різними негативними факторами, такими як погіршення макроекономічної ситуації, посилення конкуренції, втрата ключових клієнтів, здешевлення сировини, військова агресія.

2.2. Аналіз фінансової стабільності та рівня фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»

Аналіз рівня фінансової стабільності підприємства в першу чергу базується на відносних показниках, оскільки в умовах інфляції важко приводити до порівнянної форми абсолютні баланси.

Як основні джерела інформації для аналізу використовуються баланси, звіти про прибутки та збитки, зміни капіталу, дані первинного та аналітичного обліку (Додатки А - Г).

Важливою складовою фінансового стабільності підприємства є аналіз руху коштів у результаті фінансової діяльності, оскільки дозволяє оцінити, як ефективно підприємство використовує свої фінансові ресурси та які напрямки можливих поліпшень.

Проведемо аналіз руху коштів АТ «КЗРК» на основі даних (табл. 2.2.).

Рух коштів у результаті фінансової діяльності

Назва рядка	2020	2021	2022	Абс. відх., тис. грн.		Відносне відх., %	
				2020-2019	2021-2020	2020-2019	2021-2020
Інші надходження	141	178	171	37	-7	26.24	-3.93%
Сплата дивідендів	0	3669500	19	3669500	-3669481	0.00	-100.00
Інші платежі	773	927	7745	154	6818	19.92	735.49
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-632	-3670249	-7593	-3669617	3662656	580635.6 0	-99.79
Чистий рух грошових коштів за звітний період	-46293	59821	-416065	106114	-475886	-229.22	-795.52
Залишок коштів на початок року	431977	601902	518385	169925	-83517	39.34	-13.88
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	216218	-143338	261344	-359556	404682	-166.29	-282.33
Залишок коштів на кінець року	601902	518385	363664	-83517	-154721	-13.88	-29.85

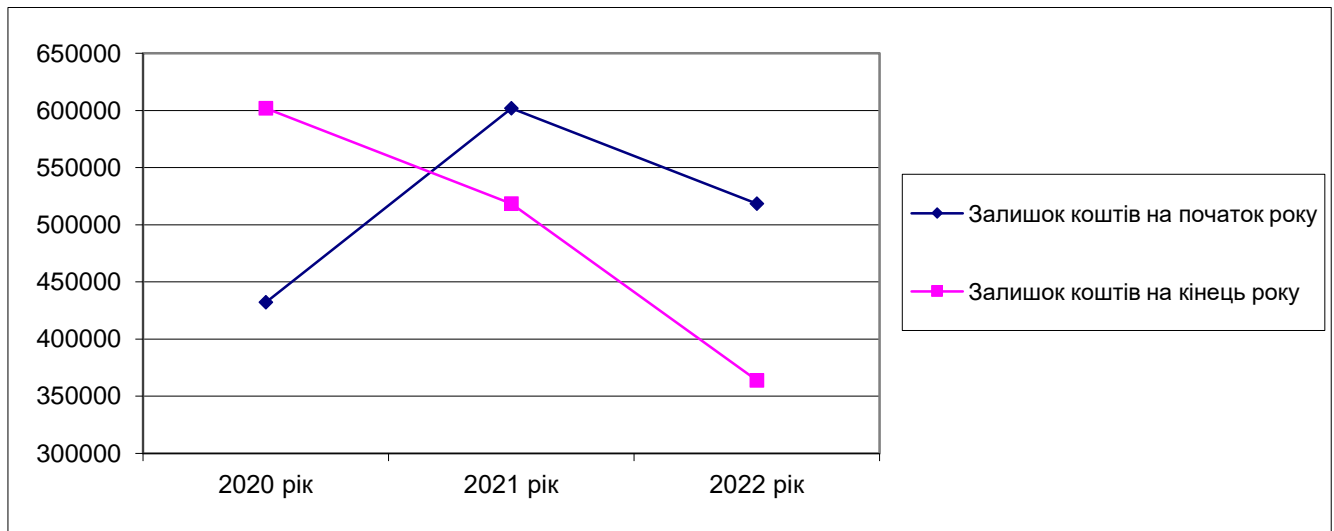

Рис.2.5. Рух коштів у результаті фінансової діяльності АТ «Кривбасзалізрудком»

Так, можна зробити наступні висновки:

Чистий рух коштів від фінансової діяльності підприємства у 2021 році був негативним і становив 3,670,249 тис. грн., що пов'язано зі сплатою дивідендів у розмірі 3,669,500 тис. грн.

Чистий рух грошових коштів за звітний період у 2021 році був позитивним і становив 59,821 тис. грн., що пов'язано з позитивним чистим рухом коштів від операційної діяльності у розмірі 120,642 тис. грн.

Залишок коштів на кінець року у 2021 році зменшився на 143,338 тис. грн., що пов'язано з негативним чистим рухом коштів від фінансової діяльності та впливом зміни валютних курсів.

У 2022 році чистий рух коштів від фінансової діяльності підприємства був негативним і становив 7,593 тис. грн., що пов'язано з виплатою дивідендів у розмірі 7,500 тис. грн. та іншими платежами у розмірі 45 тис. грн.

Чистий рух грошових коштів за звітний період у 2022 році був негативним і становив -416,065 тис. грн., що пов'язано з негативним чистим рухом коштів від операційної діяльності у розмірі -364,242 тис. грн. та негативним чистим рухом коштів від фінансової діяльності.

Залишок коштів на кінець року у 2022 році зменшився на 144,681 тис. грн., що пов'язано з негативним чистим рухом коштів від операційної діяльності та фінансової діяльності.

Отже, рух коштів у результаті фінансової діяльності був від'ємним у 2020 та 2021 роках і становив від'ємний показник у розмірі 632 тис. грн. та 3,670,249 тис. грн. відповідно. У 2022 році рух коштів також був від'ємним і становив -7,593 тис. грн. Ці тенденції можуть мати негативний вплив на фінансовий стан підприємства.

На основі проведеного аналізу можна надати наступні рекомендації підприємству щодо покращення руху коштів у результаті фінансової діяльності:

- Зменшити обсяги виплат дивідендів. Це дозволить підприємству залишати більшу частину прибутку для фінансування своєї діяльності та забезпечення її фінансової стійкості.

- Провести реструктуризацію заборгованості. Це дозволить підприємству зменшити обсяги відсоткових платежів і звільнити додаткові грошові кошти.
- Розширити джерела фінансування. Це дозволить підприємству залучити додаткові грошові кошти на вигідних умовах.

Одним з елементів, що негативно вплинуло на формування прибутку підприємства, є зростання операційних витрат підприємства АТ «Кривбасзалізрудком». Доцільно провести аналіз складових операційних витрат та динаміки їх зміни (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Складові та динаміка зміни формування операційних витрат
АТ «Кривбасзалізрудком» за 2021– 2022 рр., тис. грн

Назва показника	2020	2021	2022	Абс. відх., тис. грн.		Відносне відх., %	
				2022- 2021	2023- 2022	2022- 2021	2023- 2022
Матеріальні затрати	2014106	3170736	2699201	1 156 630	-471 535	57.4%	-14.9%
Витрати на оплату праці	1298103	1570677	1460900	272 574	-109 777	21.0%	-7.0%
Відрахування на соціальні заходи	292784	355188	328711	62 404	-26 477	21.3%	-7.5%
Амортизація	200628	249021	279810	48 393	30 789	24.1%	12.4%
Інші операційні витрати	1273457	1536276	2061128	262 819	524 852	20.6%	34.2%
Разом	5079078	6881898	6829750	1 802 820	-52 148	35.5%	-0.8%

За табл. 2.3, отримано, що складові та динаміка зміни формування операційних витрат АТ «Кривбасзалізрудком» за 2020 – 2022 рр. свідчать, що основну частину витрат на операційну діяльність становлять матеріальні затрати, що сягають 39,5% у структурі операційних витрат у 2022 році (Рис.2.6). Отримані результати свідчать про високу ступінь енергозалежності підприємства та високі ризики підвищення тарифів на сировинні ресурси виробництва.

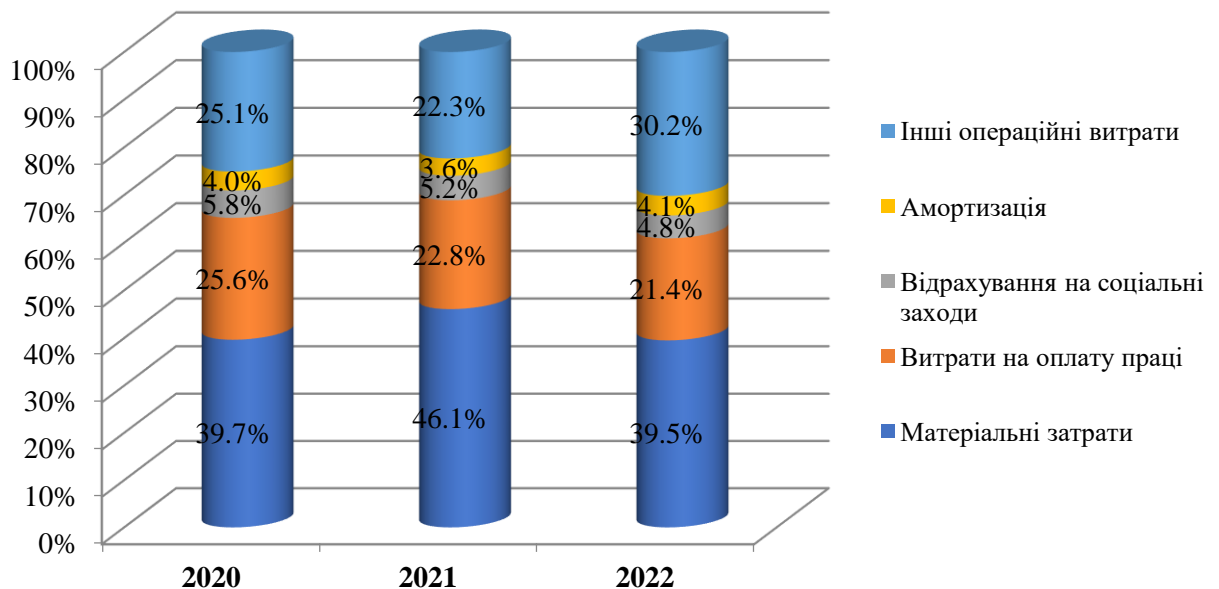

Рис.2.6. Питомп вага складових зміни у структурі операційних витрат АТ «Кривбасзалізрудком»

Витрати на оплату праці підвищились на 47,9% у 2021 р. та на 21,0% та зменшилися на 7,0% у 2022 р. на 47,9% у 2021 р. та на 21,0% та зменшилися на 7,0% у 2022 р. (питома вага склала 21,4%). Витрати на соціальні заходи підвищились на 21,3% у 2021 р. та на 21,0% зменшилися у 2022 р. (питома вага склала 4,8%). Також, відзначається незначне зростання питомої ваги витрат на амортизацію на 0,5% у 2022 р., свідчить про збільшення відрахувань від зносу обладнання підприємства. Інші операційні витрати значно збільшуються, починаючи з 2021 р. на 20,6% та на 34,2% у 2022 р.

Фінансова стабільність найвища, коли бізнес може розвиватися за рахунок власних джерел фінансування. Такий бізнес повинен мати достатні фінансові ресурси та досить гнучку структуру. Він повинен мати можливість отримати позику та погасити її, якщо це необхідно.

У складі абсолютних показників фінансової стійкості група показників збереження запасів та джерел формування запасів зазвичай присвоюються за джерелом їх формування. Можливо визначити тип фінансової стійкості за рівнем забезпеченості запасами та джерелом їх формування. Для характеристики джерела формування запасів виділено такі основні показники:

- наявність власних коштів (В) – різниця між власним капіталом та необоротними активами:

$$В = ВК - НА \quad (2.1)$$

- наявність власних та довгострокових позикових коштів (ВД) – збільшення показника В на суму довгострокових зобов'язань (ДЗ):

$$ВД = В + ДЗ \quad (2.2)$$

- наявність загальних коштів (ЗК) — збільшення показника ВД на суму КК (короткострокові кредити та позики):

$$К = ВД + КК \quad (2.3)$$

Трьом показникам наявності джерел фінансування запасів відповідають показники забезпеченості запасів джерелами їх фінансування:

- надлишок (+) або дефіцит (-) власних коштів (ФВ):

$$ФВ = В - Зп \quad (2.4)$$

де: Зп — запаси;

- надлишок (+) чи дефіцит (-) власних та довгострокових позикових коштів (ФВД):

$$ФВД = ВД - Зп \quad (2.5)$$

- надлишок (+) чи дефіцит (-) загальних коштів (ФЗК):

$$ФЗК = ЗК - Зп \quad (2.6)$$

Застосовують трьохкомпонентний показник для визначення типу фінансової стійкості:

$$S = \{S1 (\pm ФВ), S2 (\pm ФВД), S3 (\pm ФЗК)\}, \quad (2.7)$$

де функція визначається так: $S(\Phi) = \{1, \text{якщо } \Phi \geq 0\}; \{0, \text{якщо } \Phi < 0\}$.

Відповідно до значення функції S визначається один із чотирьох типів фінансової стійкості (табл. 2. 4).

Як представлено в табл. 2.4, абсолютна стійкість фінансового стану – визначається умовами:

$$S = \{1,1,1\}.$$

Абсолютна стійкість фінансового стану підприємства – це найкращий показник його фінансового здоров'я. Вона характеризується тим, що всі запаси та витрати підприємства повністю покриваються його власними коштами, тобто без залучення кредитів..

Нормальна стійкість фінансового стану:

$$S = \{0,1,1\}.$$

Нестійкий фінансовий стан:

$$S = \{0,0,1\}.$$

Кризовий (піковий) фінансовий стан::

$$S = \{0,0,0\}.$$

Кризовий фінансовий стан підприємства – це вкрай несприятлива ситуація, яка знаменує собою його близькість до банкрутства..

Таблиця 2.4

Типи фінансової стійкості

Тип фінансової стійкості	Тримірний показник	Використовувані джерела покриття витрат	Коротка характеристика
1. Абсолютна стійкість	$S = \{1,1,1\}$	Власні оборотні кошти	Висока платоспроможність; компанія не залежить від кредиторів.
2. Нормальна стійкість	$S = \{0,1,1\}$	власні оборотні кошти плюс довгострокові кредити	Нормальна платоспроможність; ефективне використання позикових коштів; висока прибутковість виробничої діяльності.
3. Нестійкий фінансовий стан	$S = \{0,0,1\}$	власні оборотні кошти плюс довгострокові та короткострокові кредити і позички	Порушення платоспроможності; необхідність залучення додаткового джерела; можливість поліпшення ситуації.
4. Кризовий фінансовий стан	$S = \{0,0,0\}$	–	Неплатоспроможність компанії; грань банкрутства.

Нестабільні фінансові умови характеризуються порушенням платоспроможності: підприємства змушені залучати додаткові ресурси для покриття запасів і витрат, прибутковість падає. Проте є ще куди вдосконалюватись. Однак не завжди і не всі суб'єкти господарювання можуть забезпечити належне виконання цих умов.

Результати аналізу фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками джерел фінансування запасів узагальнюють в аналітичній табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз типу фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»

№	Показник, тис.грн.	2 020р.	2 021р.	2 022р.
1	Власний капітал	10794403	5862987	7126743
2	Необоротні активи	4892358	5364478	5504429
3	Власні обігові кошти (р.1-р.2)	5902045	498509	1622314
4	Довгострокові зобов'язання	1451838	1675712	1630045
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів (р.3+р.4)	7353883	2174221	3252359
6	Короткострокові кредити та позики	0	0	0
7	Загальний розмір основних джерел покриття запасів (р.5+р.6)	7353883	2174221	3252359
8	Запаси	1137779	1191461	2204770
9	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів (р.3-р.8)	4764266	692952	582456
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик (р.5-р.8)	6216104	982760	1047589
11	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів (р.7-р.8)	6216104	982760	1047589
12	Тип фінансової стійкості	Абсолютна фінансова стійкість	Абсолютна фінансова стійкість	Абсолютна фінансова стійкість

Після розрахунків, наведених у таблиці 2.5, видно, що підприємство АТ «Кривбасзалізрудком» має абсолютну фінансову стійкість протягом трьох років, яка характеризується наданням акцій за рахунок власних та довгострокових оборотних джерел, тобто платоспроможність на майбутні періоди роботи підприємства гарантована.

2.3. Економічне обґрунтування заходів з поліпшення фінансової стійкості підприємства

Оптимізація фінансової стійкості реалізується за допомогою системи заходів, що спрямованих на збільшення грошових активів та на зменшення фінансових зобов'язань.

Зменшити фінансові зобов'язання АТ «Кривбасзалізрудком» можна шляхом: зменшення постійних витрат, зниження рівня умовно-змінних витрат на відстрочення кредиторської заборгованості за товарними операціями.

Розмір грошових активів АТ «Кривбасзалізрудком» можна збільшити за рахунок: рефінансування дебіторської заборгованості (за рахунок факторингу векселів, дисконтування, форфейтингу); прискореного обороту дебіторської заборгованості (шляхом скорочення умов комерційного кредиту).

Реально та можливо вирішити проблему підвищення фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком», головним чином, за рахунок подальшого збільшення обсягів продажів, виручки та прибутку.

Отже, основними шляхами підвищення фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком» при цьому є пропозиції:

- Підвищити інтенсивність використання оборотних засобів підприємств;
- Підвищити продуктивність праці;
- Підвищити ефективність використання основних засобів підприємства;
- Збільшити обсяг збуту товарів;
- Знизити матеріальні витрати на експлуатацію, розширити ринки продукції (товарів); залучити інвестиції (кредити).

Для реалізації пропозицій пропонується формування оптимальної структури балансу. Для отримання оптимальної структури балансу шляхом підвищення фінансової стійкості була обрана модель А. В. Грачова [8], яка передбачає оптимізацію балансу шляхом коригування деяких статей балансу відповідно до рекомендованих значень фінансових показників. Подальший аналіз можна проводити в кілька етапів. Згідно цього методу перший етап передбачає формування об'єднаних статей і групування їх у великі групи.

Активи повинні включати неліквідні активи та оборотні активи, поділені на ступінь ліквідності. Зобов'язання повинні включати власний і позиковий капітал. Позиковий капітал, у свою чергу, поділяється на довгострокові зобов'язання та поточні зобов'язання.

Таблиця 2.6

Укрупнена структура балансу АТ «Кривбасзалізрудком» у 2022 р.

Активи, тис. грн	Значення	Пасиви, тис. грн	Значення
Необоротні активи	5 504 429	Власний капітал	7 126 743
Оборотні активи, в т.ч.:	9 054 592	Залучений капітал, в т.ч.:	7 432 278
запаси	2 204 770	Довгострокові кредити та займи	0
дебіторська заборгованість	146 491	Поточні зобов'язання	5 802 233
видані аванси	0	аванси отримані	125 767
короткострокові фінансові вкладення	0	заборгованість перед постачальниками	76 292
грошові кошти	363 664	заборгованість оплати праці, податків та дивідендів	49 966
Баланс	14 559 021	Баланс	14 559 021

З табл. 2.6 видно, що укрупнена структура балансу АТ «Кривбасзалізрудком» збалансована. Після того, як укрупнений баланс буде сформовано з урахуванням нормативних показників платоспроможності, необхідно провести порівняння фактичних значень відібраних показників з їх нормативними значеннями.

Здійснимо аналіз показників платоспроможності балансу підприємства (табл.2.7)

Таблиця 2.7

Порівняльний аналіз показників платоспроможності балансу АТ

«Кривбасзалізрудком» у 2022 р.

№	Назва показника	Формула для розрахунку	Значення	
			Нормативне	Фактичне
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	ОА / ПЗ	> 2	1.56
2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	ГК / ПЗ	0,2-0,35	0.06
3	Коефіцієнт забезпечення власними коштами	(ВК-НА) /	> 0,2	0.18
4	Коефіцієнт автономії	ВК / ВБ	0,5-1	0.49
5	Коефіцієнт забезпеченості запасами з власних джерел	(ОА-ПЗ) / З	> 1	0.74
6	Коефіцієнт структури капіталу	ВК / ЗК	> 0,5	0.96
7	Коефіцієнт фінансової залежності	ЗК / ВК	< 1	1.04

Проаналізувавши дані, представлені в таблиці 2.7, а саме фактичні та нормативні значення показників, можна зробити такі висновки:

Коефіцієнт поточної ліквідності дорівнює 1.56, що нижче нормативного (> 2), що свідчить про можливі проблеми з ліквідністю та покриттям короткострокових зобов'язань. Фактичне значення Коефіцієнту абсолютної ліквідності (0.06) значно нижче нормативного (0.2-0.35), що свідчить про дуже низьку миттєву ліквідність. Коефіцієнт забезпечення власними коштами дорівнює 0.18, що трохи нижче нормативного (> 0.2). Це вказує на недостатнє фінансування оборотних активів за рахунок власних коштів. Коефіцієнт автономії склав 0.49, що дуже близьке до нижньої межі нормативного значення (0.5-1). Це свідчить про дещо знижений рівень фінансової незалежності підприємства. Коефіцієнт забезпеченості запасами з власних джерел показує, наскільки запаси покриваються власними джерелами фінансування. Фактичне значення склало 0.74, що нижче нормативного (> 1) Це, в свою чергу, свідчить про недостатнє покриття запасів власними коштами.

Коефіцієнт структури капіталу вказує на співвідношення власного та залученого капіталу, фактичне значення якого 0.96. Це вище нормативного (> 0.5), що свідчить про добру структуру капіталу з достатньою часткою власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності показує фактичне значення 1.04, що трохи вище нормативного (< 1). Це свідчить про підвищену залежність підприємства від зовнішнього фінансування.

Таким чином, можна зауважити, що підприємство АТ «Кривбасзалізрудком» має недостатній рівень поточної та абсолютної ліквідності, знижений рівень автономії та забезпеченості запасами з власних джерел, підвищений рівень використання залученого капіталу. Це вказує на можливу фінансову нестабільність. Попри це, підприємство має достатній рівень власного капіталу у загальній структурі капіталу, що є позитивним моментом. В свою чергу, рівень платоспроможності підприємства, як і рівень фінансової стійкості має тенденцію до зростання. Необхідне зростання може бути одержано за допомогою пропозицій, що зображені на рис. 2.7.

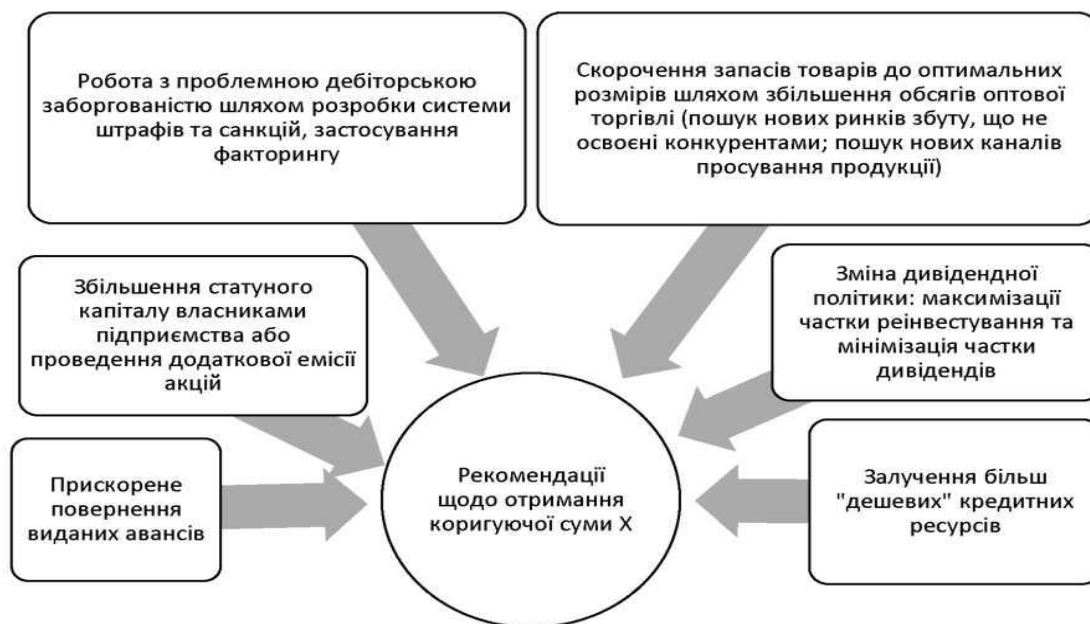

Рис. 2.7. Заходи щодо залучення коригуючої суми за побудованою моделлю оптимізації для АТ «Кривбасзалізрудком»

Дані, представлені на рисунку 2.7, дозволяють зробити висновок про те, що запропонована модель є дієвою і має значний потенціал для покращення фінансового стану та показників фінансової стійкості підприємства. Методика А.В. Грачова передбачає коригування поточної діяльності підприємства, а саме елементів, що входять до "робочого" капіталу. Ці елементи: оборотні активи та власний капітал. Згідно з методикою, до цих розділів балансу вноситься невід'ємна сума коригування X ($X > 0$), не змінюючи при цьому підсумкові значення в інших розділах.

В результаті коригування формується новий баланс, представлений у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Баланс підприємства після перетворень

Активи	Пасиви
Необоротні активи	Власний капітал + X
Оборотні активи + X	Залучений капітал
запаси	Довгострокові кредити та займи
грошові кошти + X	Поточні зобов'язання
Баланс + X	

Після окреслення балансу підприємства та з урахуванням модифікацій (табл. 2.8), побудуємо системи обмежень даних, а також рекомендованих нормативних значень для перетвореного балансу відповідно до початкових.

Коефіцієнт поточної ліквідності:

$$OA + X > 2 * ПЗ;$$

$$9\ 054\ 592 + X = 2 * 5\ 802\ 233;$$

$$X = 11604466 - 9054592 = 2549874 \text{ тис.грн.}$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$ГК + X > 0,2 * ПЗ;$$

$$363\ 664 + X = 0,2 * 5\ 802\ 233;$$

$$X = 1160446,6 - 363664 = 796782,6 \text{ тис. грн.}$$

Коефіцієнт забезпечення власними коштами:

$$BK + X - HA > 0,1 * OA;$$

$$7\ 126\ 743 + X - 5\ 504\ 429 = 0,1 * 9\ 054\ 592;$$

$$X = 905459,2 - 1622314 = -716854,8 \text{ тис.грн.}$$

Коефіцієнт автономії:

$$BK + X > 0,5 * (BB + X)$$

$$7\ 126\ 743 + X = 0,5 * (14\ 559\ 021 + X);$$

$$X - 0,5X = 7279510,5 - 7126743$$

$$X = 305535 \text{ тис. грн.}$$

Коефіцієнт забезпеченості запасами з власних джерел:

$$OA + X - ПЗ > 3$$

$$9\ 054\ 592 + X - 5\ 802\ 233 = 2\ 204\ 770;$$

$$X = 2204770 - 3252359 = -1047589 \text{ тис. грн.}$$

Коефіцієнт структури капіталу:

$$BK + X > 0,5 * 3K;$$

$$7\,126\,743 + X = 0,5 * 7\,432\,278;$$

$$X = 3716139 - 7126743 = -3410604 \text{ тис. грн.}$$

Коефіцієнт фінансової залежності:

$$3K < BK + X;$$

$$7\,432\,278 = 7\,126\,743 + X;$$

$$X = 7432278 - 7126743 = 305535 \text{ тис. грн.}$$

Отримані результати заносимо у таблицю (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Система показників фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»

Показники	Нерівність	Розраховані значення, тис. грн.
Коефіцієнт поточної ліквідності	$OA + X > 2 * ПЗ$	$X > 2549874$
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$ГК + X > 0,2 * ПЗ$	$X > 796782,6$
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	$BK + X - HA > 0,1 * OA$	$X > -716854,8$
Коефіцієнт автономії	$СК + X > 0,5 * (ВБ + X)$	$X > 305535$
Коефіцієнт забезпеченості запасами з власних джерел	$OA + X - ПЗ > 3$	$X > -1047589$
Коефіцієнт структури капіталу	$BK + X > 0,5 * 3K$	$X > -3410604$
Коефіцієнт фінансової залежності	$3K < BK + X$	$X < 305535$

В ході розв'язання системи нерівностей щодо X було визначено його оптимальне значення, яке становить 2549874 тис. грн. Це означає, що саме на цю суму необхідно скоригувати розділи балансу "Оборотні активи" та "Власний капітал". Відповідно, для поліпшення структури балансу підприємству рекомендується залучити кошти в обсязі 2549874 тис. грн.

Отримані дані представлені в таблиці 2.10.

Початковий та оптимізований баланс АТ «Кривбасзалізрудком», тис. грн.

Активи	Початковий баланс 2022р.	Баланс після оптимізації	Пасиви	Початковий баланс 2022 р.	Баланс після оптимізації
Необоротні активи	5504429	5504429	Власний капітал	7126743	9676617
Оборотні активи	9054592	11604466	Залучений капітал	7432278	7432278
Запаси	2204770	2204770	Довгострокові кредити та займи	0	0
Дебіторська заборгованість	146491	146491	Поточні зобов'язання	5802233	5802233
Видані аванси	0	0	Аванси отримані	125767	125767
Короткострокові фінансові вкладення	0	0	Заборгованість перед постачальниками	76292	76292
Грошові кошти та їх еквіваленти	363664	2913538	Заборгованість оплати праці, податків та дивідендів	49966	49966
Валюта балансу	14559021	17108895	Баланс	14559021	17108895

Згідно з даними таблиці 2.10, в структурі активу балансу спостерігається збільшення частки оборотних активів з 62,2% до 67,8%. Це відбулося за рахунок зменшення частки необоротних активів з 37,8% до 32,2%. У структурі пасивів балансу також відбулися позитивні зміни: частка власного капіталу зросла, а питома вага залученого капіталу зменшилася на 7,61%. Це призвело до підвищення коефіцієнта фінансової незалежності підприємства. Крім того, на 5,9% скоротилися поточні зобов'язання, а заборгованість перед постачальниками зменшилася на 0,08% у своїй питомій вазі.

Після проведення коригування балансу, наступним кроком буде розрахунок показників скоригованого балансу. Це дозволить нам порівняти показники фінансової стійкості підприємства (табл. 2.11) за двома сценаріями: на основі початкового та оптимального рівня. На основі отриманих результатів будемо робити остаточні висновки

Показники фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком» до та після
оптимізації

№	Назва показника	Нормативне значення	До оптимізації	Після оптимізації	Абс. Відх.	Відн. Відх, %
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	> 2	1.56	2.00	0.44	28.21%
2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0.06	0.50	0.44	736.90%
3	Коефіцієнт забезпечення власними коштами	> 0,2	0.18	0.36	0.18	99.74%
4	Коефіцієнт автономії	0,5-1	0.49	0.57	0.08	15.43%
5	Коефіцієнт забезпеченості запасами з власних джерел	> 1	0.74	0.78	0.04	5.50%
6	Коефіцієнт структури капіталу	> 0,5	0.96	1.30	0.34	35.62%
7	Коефіцієнт фінансової залежності	< 1	1.04	0.77	-0.27	-26.15%

Проведений коефіцієнтний аналіз, дані якого представлені в таблиці 2.11, свідчать про те, що запропоновані зміни в структурі балансу мали позитивний вплив на показники фінансової стійкості підприємства. Це підтверджується зростанням значень відповідних коефіцієнтів, що продемонстровано на рис. 2.8.

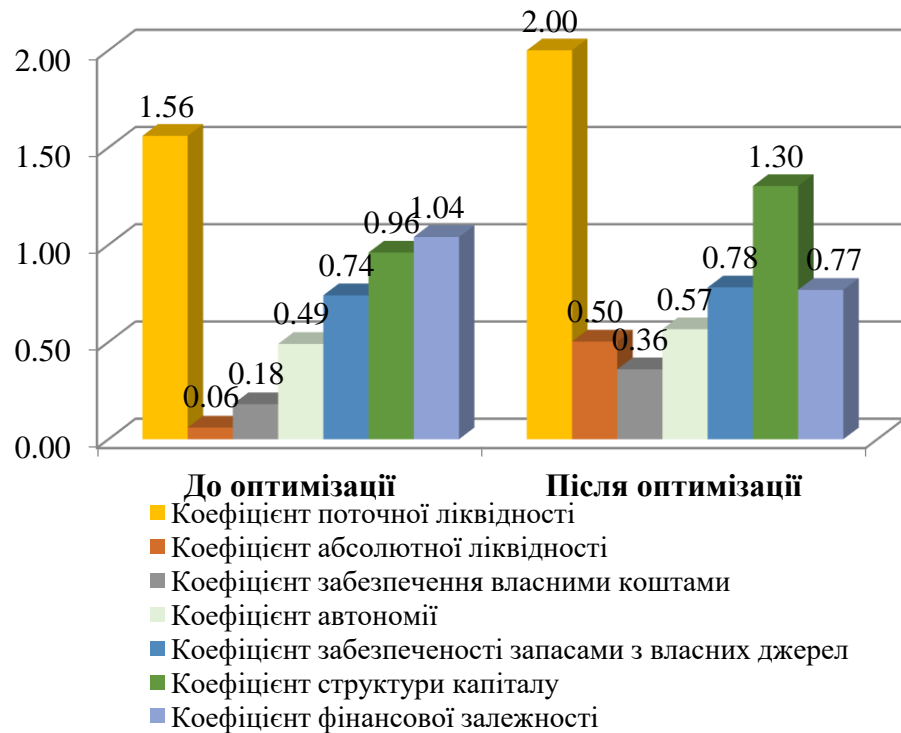

Рис.2.8. Динаміка змін коефіцієнтів фінансової стійкості
АТ «Кривбасзалізрудком» до та після оптимізації

Отже, впровадження запропонованих заходів забезпечить зростання значень наступних показників фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»: Коефіцієнта поточної ліквідності (+0,44); Коефіцієнта абсолютної ліквідності (+0,44); Коефіцієнта забезпечення власними коштами (+0,18); Коефіцієнта автономії (+0,08); Коефіцієнта забезпеченості запасами з власних джерел (+0,04); Коефіцієнта структури капіталу (+0,34). Також забезпечується зниження Коефіцієнта фінансової залежності (-0,27).

РОЗДІЛ 3

ВИБІР ЗАГАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТА ІНШИХ ТИПІВ СТРАТЕГІЙ АТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ»

3.1. Аналіз зовнішнього середовища підприємства та побудова SWOT-матриці

Аналіз макросередовища

АТ "Кривбасзалізрудком" - один з лідерів з видобутку товарної залізної руди в Україні.

Основні конкуренти підприємства: ПАТ "Євраз Суха Балка" та ПАТ "Запорізький залізорудний комбінат".

Продукція продається на внутрішньому та зовнішньому ринках через договори з металургійними комбінатами та трейдерами.. Транспортування здійснюється залізничним транспортом до західних кордонів та портів.

Основна продукція - агломераційна та доменна руда, безпечна для людей та довкілля. Використовується для виробництва чавуну в доменних печах. Планується реконструкція скіпових підйомників, рудопідйомних стволів та дробильно-сортувальних фабрик.

Найбільшими експортними ринками в 2020-2022 роках були Польща (35%), Чехія (31%) та Словаччина (15%). Загалом експорт становить 57% від загальної реалізації продукції.

Розширення ринків збуту планується за рахунок підвищення якості продукції та зниження собівартості.

Конкурентні переваги підприємства

- Ефект масштабу та низькі витрати на всіх ланках створення вартості.
- Географічне розташування.

Аналіз мікросередовища за моделлю М. Портера

Аналіз п'яти сил Портера, розроблений Майклом Портером у Гарвардській бізнес-школі в 1979 році, є методикою, що використовується для оцінки конкурентоспроможності галузей та формування ефективних бізнес-стратегій.

Аналіз п'яти сил Портера:

1. **Загроза появи продуктів-замінників:** Існує ризик заміни залізної руди іншими матеріалами, такими як лом металу або синтетичні матеріали.

2. **Загроза появи нових гравців:** Вхід на ринок видобутку залізної руди складний через високі бар'єри, такі як значні капіталовкладення, доступ до родовищ та регулювання.

3. **Ринкова влада постачальників:** Сила постачальників залежить від концентрації та доступності альтернативних джерел сировини.

4. **Ринкова влада споживачів:** Сила споживачів залежить від їхньої концентрації, можливості торгу та доступності альтернативних постачальників.

5. **Рівень конкурентної боротьби:** Рівень конкуренції в галузі високий, що обумовлено наявністю численних конкурентів, схожих продуктів і низькими бар'єрами виходу.

Використовуючи модель «5 сил» М. Портера проведемо оцінку мікросередовища діяльності АТ «Кривбасзалізрудком».

Мікросередовище АТ Кривбасзалізрудком":

- **Потреби:** АТ "КЗРК" прагне задовольнити потреби своїх клієнтів у якісній залізній руді за конкурентними цінами.
- **Платоспроможний попит:** Рівень платоспроможності споживачів є ключовим фактором для успіху АТ "КЗРК".
- **Споживачі:** Споживачі залізної руди впливають на ціни та якість продукції.
- **Ринок збуту:** Потенційний ринок збуту для АТ "КЗРК" включає в себе Європу, Азію та інші регіони.
- **Конкуренція:** АТ "КЗРК" стикається з жорсткою конкуренцією з боку інших виробників залізної руди.

- **Географічне розташування:** Відстань до потенційних споживачів може впливати на конкурентоспроможність АТ "КЗРК".

АТ " Кривбасзалізрудком" діє в конкурентному середовищі, де на нього впливають п'ять сил Портера та різні фактори мікросередовища. Компанія повинна постійно аналізувати ці фактори та розробляти стратегії для підтримки своєї конкурентоспроможності.

Встановлення стратегічних напрямків розвитку та побудова SWOT-матриці

SWOT-аналіз – це цінний інструмент, який допомагає підприємствам визначити свої сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози, з якими вони стикаються.

Розглянемо власні можливості стосовно конкурентів, проаналізувавши сильні і слабкі сторони підприємства (табл.3.1.)

Згідно з проведеним аналізом, до слабких сторін підприємства можна віднести:

Високу енергоємність виробництва: Це призводить до значних витрат на енергоресурси, що негативно впливає на рентабельність підприємства та робить його більш сприйнятливим до коливань цін на енергоносії.

Досить високі ціни на всі вироблену продукцію: Це може обмежувати попит на продукцію підприємства та ускладнювати їй конкуренцію з аналогами на ринку.

Негативний вплив виробництва на екологію області: Це може призводити до штрафів та санкцій з боку державних органів, а також до погіршення іміджу підприємства серед населення.

Визначення сильних і слабких сторін АТ «КЗРК»

Сильні сторони	Позиція	Важливість	Загальна оцінка	Слабкі сторони	Позиція	Важливість	Загальна оцінка
1. Висока конкурентоспроможність продукції	5	3	15	1. Висока енергоємність виробництва	3	2	6
2. Можливість виробляти продукцію лише на рівні світових рівнів якості.	4	2	8	2. Високі ціни	3	2	6
3. Висока якість продукції, постійне її поліпшення	5	3	15	3. Негативний вплив виробництва на екологію області	2	3	6
4. Кваліфікована маркетингова політика	4	2	8	4. Відсутність стимулів до підвищення продуктивності	2	2	4
5. Підготовка та підвищення кваліфікації виробничих та наукових кадрів	5	2	10	5. Плинність кадрів	2	3	6
6. Робітники зі стажем	4	3	12	6. Недостатні маркетингові дослідження	2	2	4
7. Робітники із вищою технічним освітою	4	2	8	7. Недостатність кваліфікованих кадрів за штатом	3	1	3
8. Високий рівень мотивації праці	5	2	10	8. Залежність від постачальників	3	2	6
9. Ефективна система збуту готової продукції	5	3	15	9. Відсутн відділів, що займаються іннов діяльн	3	3	9
10. Інформація про ринки збуту	5	2	10	10. Фінансова залежність від іноземного капіталу	3	3	9
11. Широкі можливості збуту своєї продукції	4	3	12	11. Відсутність довгострокових джерела фінансування	3	3	9
12. Кваліфікована маркетингова політика	4	2	8				
13. Потужність рекламних кампаній	5	3	15				
14. Налагоджене партнерство з постачальниками	4	3	12				
15. Ефективна взаємодія різних структурних підрозділів	4	2	8				
16. Чіткий розп праці, проф спец	5	2	10				
17. Досить швидка оборсть коштів	4	3	12				
18. Чимало власних обор засобів	4	3	12				
Разом:	-	-	200		-	-	68

З метою визначення пріоритетних напрямків діяльності АТ "Кривбасзалізрудком" пропонується ґрунтуватися на попередньо ідентифікованих сильних та слабких сторонах організації, зовнішніх можливостях та загрозах, а також на стратегіях, розроблених для ключових продуктів компанії. Отримані дані можна систематизувати у вигляді результуючої SWOT- матриці (Рис.3.1).

	<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оновлення та модернізація обладнання 2. Доступ до новітніх технологічних розробок 3. Гарна репутація підприємства 4. Вихід на нові ринки збуту 5. Покращення якості концентрату 6. Використання енергозберігаючих технологій 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Високі темпи інфляції 2. Висока залежність від імпорту паливно-енергетичних ресурсів та співробітництва з іноземними партнерами 3. Наявність потужних конкурентів 4. Нестабільна політична та фінансово-економічна ситуація в країні 5. Втрата споживачів на міжнародній арені
Сильні сторони:	Поле С і М	Поле С і З
<ol style="list-style-type: none"> 1. Значний досвід роботи на світовому та вітчизняному ринках 2. Наявність власного інжинірингового бюро, яке займається дослідно конструкторськими розробками. 3. Ефективна організація виробничого процесу 4. Ефективна кадрова політика та мотиваційний механізм 5. Можливість лобіювання інтересів підприємства 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення міжнародного технологічного співробітництва 2. Поступове технічне переозброєння 3. Забезпечення стабільного зростання продуктивності праці 4. Підвищення якості продукції, що випускається 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність великого досвіду в умовах постійної економічної та політичної нестабільності дає можливість розробляти заходи по зменшенню можливих ризиків зовнішнього середовища в майбутньому 2. Використання наукових розробок з метою зменшення зростаючої собівартості сировини під впливом зовнішнього середовища 3. Ефективна кадрова політика дозволяє забезпечити високий рівень продуктивності праці та стабільність кадрового складу
Слабкі сторони:	Поле Сл і М	Поле Сл і З
<ol style="list-style-type: none"> 1. Висока енергомісткість виробництва 2. Високий ступінь зносу виробничого обладнання 3. Висока ресурсомісткість виробництва 4. Найнижчий вміст заліза у концентраті 5. Не висока рентабельність продукції. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Впровадження передових технологій з метою зниження питомих витрат матеріальних ресурсів та їх втрат в ході виробничого процесу 2. Оновлення основних засобів підприємства, використання прискорених методів амортизації 	<p>Кризові явища в економіці (підвищення інфляції) зменшують можливість стабілізації прибутку підприємства.</p> <p>Задля ліквідації наявних загроз і слабких сторін необхідним є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка стратегічних напрямків щодо підвищення конкурентоспроможності 2. Оновлення ОЗ 3. Зниження витрат на виробництво 4. Пошук інвесторів задля реалізації інноваційних проектів

Рисунок 3.1 Матриця SWOT АТ «Кривбасзалізрудком»

На основі проведеного SWOT аналізу розглянемо стратегічні альтернативи за квадратами.

Поле С і М (Сильні сторони + Можливості) – *Стратегічні альтернативи:*

1. Розширення міжнародного співробітництва і технічне переозброєння: Використання досвіду і репутації для залучення нових партнерів.
2. Підвищення якості продукції: Використання інновацій і власного інжинірингового бюро.

Поле С і З (Сильні сторони + Загрози) – *Стратегічні альтернативи:*

1. Розробка заходів для зменшення ризиків: Використання досвіду для мінімізації впливу нестабільності.
2. Зниження собівартості: Використання наукових розробок.

Поле Сл і М (Слабкі сторони + Можливості) – *Стратегічні альтернативи:*

1. Зниження витрат і оновлення обладнання: Використання новітніх технологій для зменшення витрат.
2. Підвищення рентабельності: Оновлення основних засобів.

Поле Сл і З (Слабкі сторони + Загрози) – *Стратегічні альтернативи*

1. Розробка стратегій підвищення конкурентоспроможності: Оновлення основних засобів і зниження витрат.
2. Пошук інвесторів: Для реалізації інноваційних проектів.

Таким чином основні стратегічні рекомендації для підприємства будуть наступними:

1. *Підвищення конкурентоспроможності:* Розробка стратегічних напрямків.
2. *Оновлення основних засобів:* Інвестування в нове обладнання.
3. *Зниження виробничих витрат:* Використання енергозберігаючих технологій.
4. *Залучення інвесторів:* Реалізація інноваційних проектів.

3.2. Установлення місії та цілей стратегічного розвитку підприємства

Місією діяльності АТ «Кривбасзалізрудком» є здійснення виробничої, науково-дослідницької роботи та комерційної діяльності для одержання прибутку на підставі найбільш ефективного використання майна, впровадження нових технологій, форми організації виробництва та праці.

Досягнення цілей підприємства неможливе без чіткого розуміння потреб і побажань цільової аудиторії. Для цього необхідно провести ґрунтовне дослідження ринку та розробити план дій, який дозволить задовольнити ці потреби більш ефективно та раціонально, ніж це роблять конкуренти.

Основними орієнтирами діяльності підприємства мають бути максимальне задоволення потреб споживачів, а також отримання прибутку.

Формування програми зміцнення та підвищення ефективності використання стратегічного потенціалу підприємства доцільно розпочати з побудови дерева цілей ПАТ «КЗРК», де зазначаються основні напрямки діяльності підприємства та визначити заходи для реалізації цілей, спрямованих на покращення використання стратегічного потенціалу.

На основі існуючих проблем та стратегічних прогалин підприємства, а також наявної ситуації на ринку ЗРС доцільно сформувавши дерево цілей АТ «Кривбасзалізрудком» (рис.3.2.).

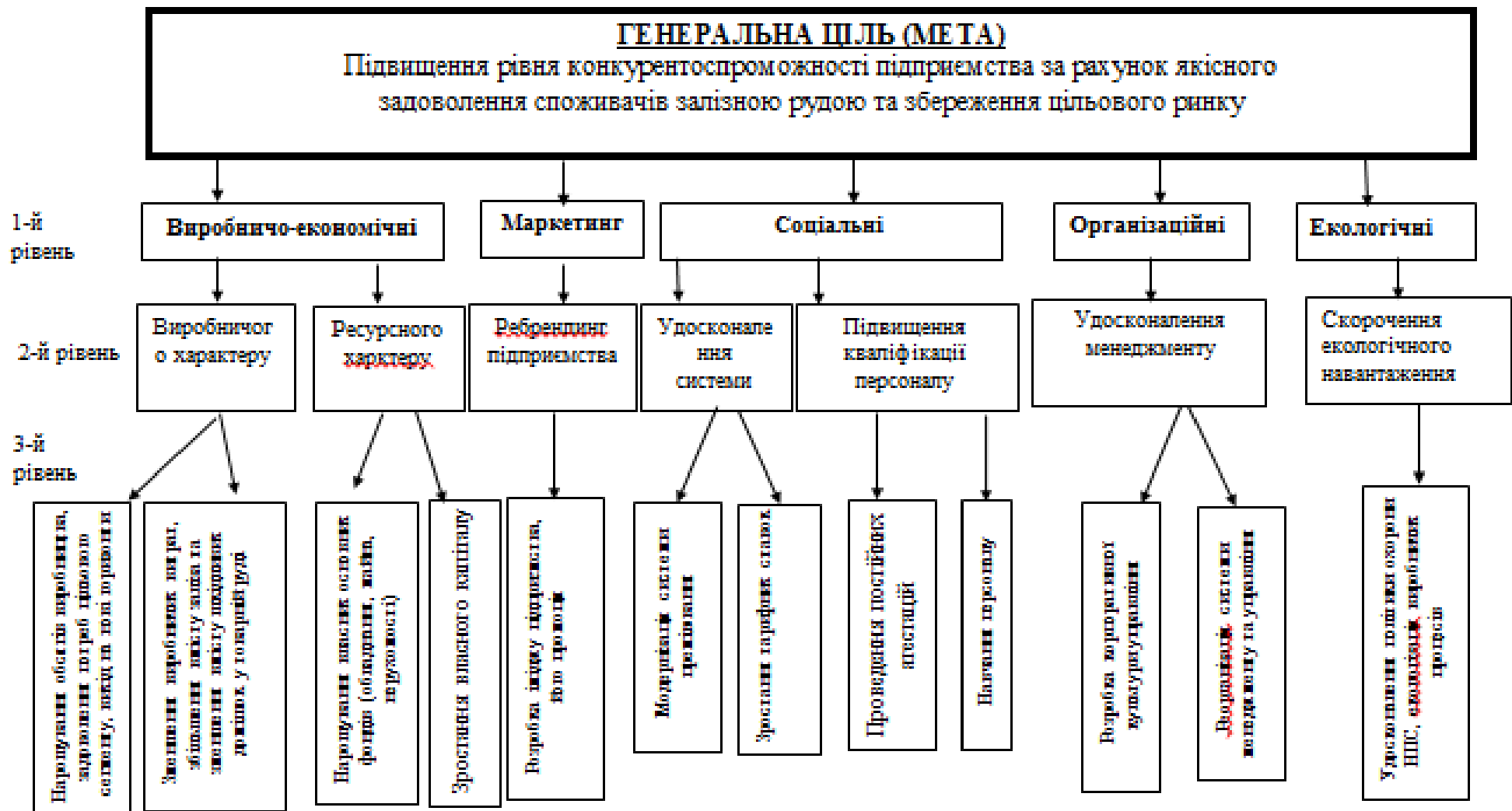

Рис.3.2. Дерево цілей АТ «Кривбасзалізрудком»

3.3. Обґрунтування загальної й функціональної стратегії розвитку АТ «Кривбасзалізрудком»

Корпоративний (портфельний) та конкурентний аналізи дозволяють виявити широкий спектр стратегічних альтернатив, з яких керівництво підприємства може обирати найефективнішу.

Стратегії, які здаються більш вигідними з точки зору короткострокової рентабельності, не завжди ведуть до досягнення довгострокових цілей. Навпаки, інвестиції, які на перший погляд здаються менш привабливими, можуть мати більший потенціал для стійкого зростання та розвитку в довгостроковій перспективі.

Для АТ "Кривбасзалізрудком" притаманна стратегія концентрації, вертикальної інтеграції та інтегрованої диверсифікації. При чому для підприємства характерна централізована диверсифікація асортименту виробництва. Дана стратегія дає можливість АТ «КЗРК» підвищити ефективність виробництва, отримати економічну вигоду. Стратегія диверсифікації полягає в одночасному розширенні асортименту продукції та виході на нові ринки. Цей підхід дозволяє компанії отримувати прибуток, а також забезпечує її стійкість і стабільність у довгостроковій перспективі.

Комбінат планує нарощувати обсяги виробництва, одночасно покращуючи якість продукції та знижуючи витрати. Також, очікується, що динаміка зростання інвестицій у виробництво буде збережена.

Функціональні стратегії підприємства можуть бути орієнтовані на зовнішнє середовище (зовнішні) і на внутрішнє середовище (внутрішні).

До зовнішніх стратегій належать: маркетингова, зовнішньоекономічна, постачань матеріально-технічних ресурсів тощо.

До внутрішніх стратегій належать: інвестиційна, фінансова, управління персоналом, виробнича, НДДКР тощо.

Існують стратегічні цілі щодо діяльності кожної компанії, яких можна досягти лише завдяки зусиллям всього підприємства. Як правило, всім

підприємствам необхідно досягти цих цілей шляхом розробки певної комбінації стратегій, яка називається інтегрованою стратегією.

На основі проведеного в роботі аналізу визначимо, що функціональна стратегія подальшої діяльності АТ «Кривбасзалізрудком» щонайменше на рік - це фінансова стратегія.

Фінансова стратегія підприємства в основному зосереджена на наступних аспектах:

- Ефективне використання коштів:
 - Зниження витрат на виробництво та постачання;
 - Оптимізація інвестиційних програм;
 - Управління капіталом та ліквідністю.
- Збільшення прибутковості:
 - Розширення ринків збуту та диверсифікація продукції;
 - Підвищення цін на продукцію;
 - Зниження собівартості продукції.
- Зниження фінансових ризиків:
 - Диверсифікація джерел фінансування;
 - Управління валютними ризиками;
 - Страхування майна та ризиків.
- Підвищення інвестиційної привабливості:
 - Покращення корпоративного управління;
 - Збільшення прозорості фінансової інформації;
 - Виплата дивідендів акціонерам.

Подальша стратегія АТ «Кривбасзалізрудком» спрямована на забезпечення довгострокового стійкого розвитку компанії та створення цінності для акціонерів, працівників та інших зацікавлених сторін.

ВИСНОВКИ

В умовах глибоких кількісно-якісних, організаційно-управлінських змін в Україні однією з необхідних умов сталого розвитку підприємств усіх видів діяльності є забезпечення їх фінансової стійкості.

Фінансова стійкість передбачає здатність підприємства підтримувати свою усталену бізнес-модель за найважливішими фінансово-економічними показниками.

Акціонерне товариство «Криворізький залізрудний комбінат» (Акціонерне товариство «Кривбасзалізрудком») — в свою чергу, правонаступник ВО «Кривбасруда» — є найбільшим підприємством Кривбасу та України з видобування залізної руди підземним способом.

На основі результатів аналізу техніко-економічних показників зробимо наступні висновки (табл. 2.2.): Чистий дохід від реалізації продукції у 2021 році збільшився на 4 551 256 тис. грн (68,8%) і склав 11 158 331 тис. грн, в свою чергу, у 2022 році відбулося зменшення показника на 4 868 160 тис. грн (43,7%) до 6 290 171 тис. грн. (Рис.2.1). Зростання обумовлене збільшенням обсягів продажів, виходом на нові ринки та зростанням цін на продукцію. Спад викликаний різними факторами, такими як погіршення макроекономічної ситуації, посилення конкуренції, втрата ключових клієнтів. Щодо показника Чистого прибутку, то спостерігалось у 2021 році його збільшення на 2 324 703 тис. грн (136,7%) з 1 699 247 тис. грн до 4 023 950 тис. грн, а в 2022 році значне скорочення до 1 117 502 тис. грн на 2 906 448 тис. грн (72,2%), що, в свою чергу, є наслідком значного зменшення фінансового результату до оподаткування, через збільшення податкових платежів та зменшення інших доходів.

Важливою складовою фінансової стабільності підприємства є аналіз руху коштів у результаті фінансової діяльності, оскільки дозволяє оцінити, як ефективно підприємство використовує свої фінансові ресурси та які напрямки можливих поліпшень. Проведемо аналіз руху коштів у результаті фінансової

діяльності ПрАТ «КЗРК» на основі даних (табл. 2.2.). Так, Чистий рух грошових коштів за звітний період у 2022 році був негативним і становив - 416,065 тис. грн., що пов'язано з негативним чистим рухом коштів від операційної діяльності у розмірі -364,242 тис. грн. та негативним чистим рухом коштів від фінансової діяльності. Залишок коштів на кінець року у 2022 році зменшився на 144,681 тис. грн., що пов'язано з негативним чистим рухом коштів від операційної діяльності та фінансової діяльності.

Отже, рух коштів у результаті фінансової діяльності був від'ємним у 2020 та 2021 роках і становив від'ємний показник у розмірі 632 тис. грн. та 3,670,249 тис. грн. відповідно. У 2022 році рух коштів також був від'ємним і становив -7,593 тис. грн. Ці тенденції можуть мати негативний вплив на фінансовий стан підприємства.

Фінансова стабільність найвища, коли бізнес може розвиватися переважно за рахунок власних джерел фінансування. Такий бізнес повинен мати достатні фінансові ресурси та досить гнучку структуру. Визначимо тип фінансової стійкості підприємства за рівнем забезпеченості запасами та джерелом їх формування. Для характеристики джерела формування запасів виділено такі основні показники: наявність власних коштів (В); наявність власних та довгострокових позикових коштів (ВД); наявність загальних коштів (ЗК). Трьом показникам наявності джерел фінансування запасів відповідають показники забезпеченості запасів джерелами їх фінансування:

надлишок (+) або дефіцит (-) власних коштів (ФВ), надлишок (+) чи дефіцит (-) власних та довгострокових позикових коштів (ФВД); надлишок (+) чи дефіцит (-) загальних коштів (ФЗК). Застосовують трьохкомпонентний показник для визначення типу фінансової стійкості (формула 2.7). Відповідно до значення функції S визначається один із чотирьох типів фінансової стійкості (табл. 2. 4). Результати аналізу фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками джерел фінансування запасів узагальнили в табл. 2.4. Після розрахунків, видно, що підприємство АТ «Кривбасзалізрудком» має абсолютну фінансову стійкість протягом трьох

років, яка характеризується наданням акцій за рахунок власних та довгострокових оборотних джерел, тобто платоспроможність на майбутні періоди роботи підприємства гарантована.

Оптимізація фінансової стійкості реалізується за допомогою системи заходів, що спрямованих на збільшення грошових активів та на зменшення фінансових зобов'язань. Реально та можливо вирішити проблему підвищення фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком», головним чином, за рахунок подальшого збільшення обсягів продажів, виручки та прибутку.

Отже, основними шляхами підвищення фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком» при цьому є пропозиції: Підвищити інтенсивність використання оборотних засобів підприємств; Підвищити продуктивність праці; Підвищити ефективність використання основних засобів підприємства; Збільшити обсяг збуту товарів; Знизити матеріальні витрати на експлуатацію, розширити ринки продукції (товарів); залучити інвестиції (кредити).

Для реалізації пропозицій пропонується формування оптимальної структури балансу АТ «Кривбасзалізрудком». Для отримання оптимальної структури балансу шляхом підвищення фінансової стійкості була обрана модель А. В. Грачова, згідно з якою для коригування підлягає поточна діяльність підприємства, а саме, ті елементи, що входять до «робочого» капіталу. Це оборотні активи та власний капітал. Саме до цих розділів вноситься невід'ємна сума коригування, та при цьому у всіх інших розділах підсумкові значення не змінюються. В результаті цього формується баланс після коригування.

Для реалізації наведених пропозицій необхідно здійснити збільшення частки грошових коштів в структурі оборотних активів та власного капіталу на суму, що була отримана в процесі оптимізації (табл.2.10). Видно із табл. 2.10, в активі збільшилась частка оборотних активів з 62,2% до 67,8% поряд із зменшенням частки необоротних активів з 37,8% до 32,2 %. У структурі пасивів збільшилась частка власного капіталу та зменшилась питома вага залученого капіталу на 7,61%, таким чином підвищуючи коефіцієнт

фінансової незалежності. Поточні зобов'язання зменшилися на 5,9%. Заборгованість перед постачальниками також скоротилась на 0,08% у своїй питомій вазі.

Запропоновані пропозиції позитивно вплинули в сторону збільшення коефіцієнтів фінансової стійкості. Проведений коефіцієнтний аналіз дав можливість зрозуміти, що запропоновані зміни позитивно вплинули в сторону збільшення коефіцієнтів фінансової стійкості.

Отже, впровадження запропонованих заходів забезпечить зростання значень наступних показників фінансової стійкості АТ «Кривбасзалізрудком»: Коефіцієнта поточної ліквідності (+0,44); Коефіцієнта абсолютної ліквідності (+0,44); Коефіцієнта забезпечення власними коштами (+0,18); Коефіцієнта автономії (+0,08); Коефіцієнта забезпеченості запасами з власних джерел (+0,04); Коефіцієнта структури капіталу (+0,34). Також забезпечується зниження Коефіцієнта фінансової залежності (-0,27) (Табл.2.11, рис.2.8).

Далі провели аналіз макросередовища АТ «Кривбасзалізрудком». Так, АТ "Кривбасзалізрудком" - один з лідерів з видобутку товарної залізної руди в Україні. Основні конкуренти підприємства: ПАТ "Євраз Суха Балка" та ПАТ "Запорізький залізорудний комбінат".

Продукція продається на внутрішньому та зовнішньому ринках через договори з металургійними комбінатами та трейдерами.. Транспортування здійснюється залізничним транспортом до західних кордонів та портів.

Найбільшими експортними ринками в 2020-2022 роках були Польща (35%), Чехія (31%) та Словаччина (15%). Загалом експорт становить 57% від загальної реалізації продукції. Розширення ринків збуту планується за рахунок підвищення якості продукції та зниження собівартості. Конкурентні переваги підприємства: Ефект масштабу та низькі витрати на всіх ланках створення вартості; Географічне розташування.

Використовуючи SWOT-аналіз, розглянули власні можливості, проаналізували сильні і слабкі сторони підприємства. На основі проведеного SWOT аналізу розглянули стратегічні альтернативи за квадратами. Так,

основними стратегічними альтернативами для підприємства пропонуються: Розширення міжнародного співробітництва і технічне переозброєння; Підвищення якості продукції; Зниження витрат і оновлення обладнання; Розробка стратегій підвищення конкурентоспроможності; Пошук інвесторів Зниження виробничих витрат; Використання енергозберігаючих технологій.

Далі встановили місію та цілі стратегічного розвитку АТ «Кривбасзалізрудком», сформувавши дерево цілей підприємства (рис.3.1.)

Для АТ "Кривбасзалізрудком" притаманна стратегія концентрації, вертикальної інтеграції та інтегрованої диверсифікації. При чому для підприємства характерна централізована диверсифікація асортименту виробництва. Дана стратегія дає можливість АТ «КЗРК» підвищити ефективність виробництва, отримати економічну вигоду. Стратегія диверсифікації використовується на підприємстві для того, щоб організація не стала надто залежною від одного стратегічного господарського підрозділу або асортиментної групи товарів. Стратегія диверсифікації передбачає розробку нових видів продукції одночасно з освоєнням нових ринків. Така стратегія забезпечує прибуток, стабільність і стійкість фірми у віддаленому майбутньому.

В перспективах розвитку комбінату - подальше нарощування обсягів виробництва при одночасному покращенні якості продукції і зниженню витрат. При цьому динаміка росту інвестицій у виробництво, збільшення заробітної плати, підвищення соціальних стандартів обов'язково збережеться.

На основі проведеного в роботі аналізу визначимо, що функціональна стратегія подальшої діяльності АТ «Кривбасзалізрудком» щонайменше на рік - це фінансова стратегія. Фінансова стратегія підприємства в основному зосереджена на наступних аспектах: Ефективне використання коштів; Збільшення прибутковості; Зниження фінансових ризиків; Підвищення інвестиційної привабливості:

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко В.Г. Финансовый анализ: Учеб. Пособие / В.Г. Артеменко, М. В. Беллендир. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2012. – 365 с.
2. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Підручник. – К., 2014. – с. 320 с.
3. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базілінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
4. Берест М. М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 164 с.
5. Геєць В. М. Вихід з кризи (роздуми над актуальним у зв'язку з прочитаним) / В. М. Геєць, А. А. Гриценко // Економіка України. – 2013. – №6. – С. 4–20.
6. Геєць В. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи / В. Геєць // Економіка України.– 2019. – №2. – С. 5–24.
7. Глушко О. В. Фінансова стійкість як категорійне поняття / О. В. Глушко // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : збірник науково-технічних праць. – 2015. – Вип. 21.18. – С. 171–175.
8. Грачов А.В. Багатофакторна модель оптимізації бухгалтерського балансу // Аудит та фінансовий аналіз. – 2007. – №3.
9. Гринів Б.В. Деякі проблеми методики аналізу фінансової стійкості підприємства / Б.В. Гринів // Вісник Львівської комерційної академії. Серія : Економічна. – 2014.– Вип. 44. – С. 123-127.
10. Гришова И. Ю. Социально-экономическое развитие предприятий в контексте решения экономических конфликтов / И. Ю. Гришова, Л. Е. Лебедь // Актуальные проблемы экономики и управления. – 2015. – № 2. – С. 33–37.

11. Давиденко Н.М. Стратегія забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах сучасних викликів та загроз / Н.М. Давиденко // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2016. – Серія «Економіка». – Випуск 1 (47). – Т.1. – С. 350-353.
12. Дєєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Н.М. Дєєва, О.І. Дедіков – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
13. Заюкова М.С. Теорія фінансової стійкості підприємства: [монографія] / М.С. Заюкова. – Вінниця: Вид-во «Універсум», 2009.– 155 с.
14. Зверяков М. І. У пошуках виходу з кризи) /М. І. Зверяков // Економіка України. – 2016. – №8. –С. 4–22.
15. Калишенко В.О. Огляд та узагальнення методичних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / В.О. Калишенко, К.М. Москалець // Матеріали VII Міжнародної наукової інтернет-конференції «Простір і час сучасної науки». – Режим доступу: <http://intkonf.org/kalishenko-vo-moskalets-km-oglyad-tauzagalnennya-metodichnih-pidhodiv-dootsinki-finansovoyi-stiykosti-pidpriem>.
16. Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / Кизим М. О., Забродський В. А., Зінченко В. А., Копчак Ю. С. – Х.: Вид. дім «ІНЖЕК», 2013. – 144 с.
17. Кравченко М. С. Сутність фінансової стійкості промислового підприємства / М. С. Кравченко // Вісник економічної науки України – 2014. – № 2. – С. 61–63.
18. Кравченко М.С. Сутність фінансової стійкості промислового підприємства / М.С. Кравченко // Вісник економічної науки України. – 2012. – № 2. – С. 61-63.
19. Кремень В.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства / В.М. Кремень, С.Я. Щепетков // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №1 (115). – С. 107-115.

20. Кузьмін О.Є. Нормативно-критеріальне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник // Фінанси України. – 2010. – №8. – С. 105-114.

21. Лагодієнко Н.В. Складові забезпечення фінансової стійкості аграрних підприємств / Н.В. Лагодієнко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – № 3 (3). – С. 273-279.

22. Лахтіонова Л.А. Економічна категорія «фінансова стійкість» в сучасному фінансовому аналізі підприємницької діяльності / Л. А. Лахтіонова // Наук. пр. Кіровоград. нац. техн. ун-ту екон. науки : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 6. Ч. II. – С. 327-338.

23. Марцин В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові фінансового стану підприємства / В.С. Марцин // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – №7. – С. 26-28.

24. Москалець К.М. Визначення поняття та функцій категорії «фінансова стійкість» як критерію ефективності фінансової діяльності підприємства / К.М. Москалець // Materialy Vi Mędzynarodowej naukowii-praktycznej konferenji « Nauka I wyksztaicenie bez granic – 2010». – 2010. – С. 81-88.

25. Наумова Л.Ю. Фінансова стійкість підприємств та її забезпечення в трансформаційній економіці України. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук Спеціальність 08.00.08. – Гроші, фінанси і кредит. - 2008. - 19 с.

26. Нікіпелов А. Стратегія і тактика грошово-кредитної політики в умовах світової економічної кризи / А. Нікіпелов, М. Головін // Питання економіки.– 2010. – №1. – С. 4–20.

27. Овсяннікова А.О. Оцінювання фінансової стійкості та платоспроможності підприємства як інструменту контролю за його діяльністю. - Наука і вища освіта : тези доповідей XXIII Міжнар. наук. конф., м. Запоріжжя, 23 квітня 2015 р. / Класичний приватний університет. – Запоріжжя : КПУ, 2015. – 638 с.

28. Офіційний сайт ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».
URL : <https://ukraine.arcelormittal.com/>

29. Подольська В.О. Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства / В.О. Подольська, О.О. Оржинська // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2009. – № 4 (35). – С. 136-142.

30. Пороховский О. А. Економічна криза як рубіж сучасного світового і національного розвитку/ О.А. Пороховский // Економічна теорія. – 2019. – №1. – С. 5–14.

31. Сахарова И. В. Нормативная модель рейтинговой оценки устойчивости предприятий. Теория и практика эффективного функционирования российских предприятий / И. В. Сахарова. – М.: ЦЭМИ РАН, 2013. – 192 с.

32. Тищенко О. М. Моделювання оцінки та прогнозування фінансової стійкості підприємства / О. М Тищенко, Л. О. Норік // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 640. – С. 406–415.

33. Сайт Державної служби статистики України.
URL: www.ukrstat.gov.ua/

34. Офіційний сайт АТ «Криворізький залізорудний комбінат».
URL: [https:// https://www.krruda.dp.ua/kombinat/](https://www.krruda.dp.ua/kombinat/)